

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Våldet ingen talar om

**En kvalitativ studie om yrkesverksammas upplevelser av
arbetet med våldsutsatta män i nära relationer**

Bella Palmqvist och Ebba Winberg Stein
Kandidatuppsats (SOPB 63)
VT 2024
Handledare: Hans Knutagård

Abstract

Authors: Bella Palmqvist och Ebba Winberg Stein

Title: The violence no one speaks about: A qualitative study on professional's experiences of working with men subjected to intimate partner violence

Supervisor: Hans Knutagård

Assessor: Karl Eriksson

The aim of the study was to investigate how professionals working with men who are victims of violence in heterosexual relationships perceive how norms and expectations in society affect the target group and the work in this field. The empirical material was based on eight interviews with professionals in different parts of Sweden who have come into contact with the target group in their work. The material was analyzed using previous research and theories about recognition, scripts and hegemonic masculinity. The study found that professionals perceive that men who have experienced violence can feel shame and lack of recognition as a consequence of norms and expectations in society. One explanation entertained in the study is the impact of norms about masculinity and the absence of a script for being a male victim of intimate partner violence. The study also showed that professionals work to support men who have experienced intimate partner violence by focusing on the individual, rather than working with fixed routines during the interaction. Professionals also emphasized establishing trust during conversations. Furthermore, the results showed that organizations work to address individuals who have experienced violence regardless of gender identity. Finally, the study showed that help organizations do not specifically reach out to men and that their support material are primarily directed towards women.

Keywords: Intimate partner violence, male victims, masculinity, norms and expectations

Nyckelord: Våld i nära relationer, manliga offer, maskulinitet, normer och förväntningar

Förord

Vi vill inleda denna uppsats med ett varmt tack till de som bidragit till att göra denna studie möjlig. Först och främst vill vi rikta ett stort tack till vår handledare, Hans Knutagård, vars råd, vägledning och insiktsfulla kommentarer har hjälpt oss kontinuerligt förbättra vår uppsats. Tack för din tid och ditt stora engagemang!

Vi vill även tacka våra nio intervjudeltagare som delat med sig av sina erfarenheter och insikter. Utan er medverkan hade vår studie inte varit möjlig. Era berättelser har gett oss en djupare förståelse för ämnet och vi är väldigt tacksamma för de insikter det gett oss.

Bella och Ebba,

Lund, maj 2024

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte och frågeställningar	7
1.3 Begreppsdefinition	7
1.3.1 Våld i nära relationer	7
1.3.2 Normer och förväntningar	7
1.3.3 Yrkesverksamma	7
2. Kunskapsläget	8
2.1 Mäns utsatthet för våld i nära relation	8
2.2 Normer och förväntningars påverkan på våldsutsatta män	9
2.3 Arbetet med att möta mäns utsatthet	11
2.4 Insatser till våldsutsatta män	11
3. Teorier	12
3.1 Honneths teori om erkännande	13
3.2 Skript	14
3.3 Maskulinitetsteori	16
4. Metod och metodologiska överväganden	17
4.1 Metodologiska överväganden	17
4.2 Urval	18
4.3 Tillvägagångssätt	19
4.4 Bearbetning och analys	20
4.5 Tillförlitlighet	20
4.6 Forskningsetiska överväganden	22
5. Resultat och analys	23
5.1 Normer och förväntningar på våldsutsatta män	23
5.1.1 Skam och skuld	23
5.1.2 Att söka hjälp	25
5.1.3 Brist på erkännande	26
5.1.4 Synen på mäns fysiska överlägsenhet	29
5.2 Arbetet med våldsutsatta män	30
5.2.1 Förtroende i mötet	30
5.2.2 Fokus på individen	32
5.3 Stödinsatser till våldsutsatta män	34
5.3.1 Kännedom om stödinsatser	34
5.3.1 Könneutralt material	36
6. Slutdiskussion	37
7. Referenser	41
Bilaga 1: Informationsbrev	43
Bilaga 2: Intervjuguide	44

1. Inledning

Våld i nära relationer förknippas ofta med kvinnor som offer och män som förövare. Vid val av uppsatsämne blev vi intresserade av mäns utsatthet eftersom det är ett understuderat ämne. Enligt våra egna erfarenheter är det vanligt att mäns våld mot kvinnor diskuteras, men inte kvinnors våld mot män. Vår förförståelse av ämnet var att det är stigmatiserat att vara en våldsutsatt man i nära relationer och vi förväntade oss att normer och förväntningar i samhället hindrar våldsutsatta män från att få den hjälp och de resurser de behöver. Detta väckte vår nyfikenhet att utforska yrkesverksammars upplevelser av hur normer och förväntningar påverkar arbetet med våldsutsatta män.

1.1 Problemformulering

Forskningen kring våld i nära relationer har traditionellt undersökt det våld som kvinnor utsätts för av män (Frenzel, 2014, s. 16). Den huvudsakliga källan till kunskapen kring våld i nära relationer i dagsläget kommer främst från studier om våldsutsatta heterosexuella ciskvinnor i relationer med män (Scott-Storey et al., 2023, s. 858). Andelen män som blivit utsatta för någon typ av våld i en nära relation i Sverige under 2012 var enligt en undersökning av Brottsförebyggande Rådet (BRÅ) 6,7%, jämfört med 7 % av kvinnorna (Frenzel, 2014, ss. 48-49). Enligt en norsk studie var kvinnor i den norska befolkningen oftare utsatta för allvarligt fysiskt våld som innebär att partnern använde knytnäve eller hårda föremål, sparkade, tog stryptag, misshandlade dem grovt, hotade med vapen eller på annat sätt fysiskt attackerade dem (Grønning et al., 2023, s. 101-102). Män var däremot i större utsträckning utsatta för mindre allvarligt partnervåld.

Nordiska och internationella studier visar att män upplever liknande psykiska och fysiska skador av misshandel från sin partner som kvinnor (Inèz Lien et al. 2017, s. 119).

Konsekvenserna av våld i nära relationer för män är omfattande och inkluderar känslor av skam, skuld och rädsla. Även dålig självkänsla, självmordstankar och alkohol- och drogberoende förekommer ofta hos männen. Det är vanligt att männens psykiska hälsa påverkas och att de får sociala konsekvenser av att vara utsatta för våld. Dessa konsekvenser

kan inkludera brist på förtroende, känslor av ensamhet och tendenser till isolering, samt svårigheter i nära relationer (ibid).

En vanlig reaktion bland männen är känslor av skam som kan förklaras av ett misslyckande att inte ha levt upp till den traditionella mansrollen (Hogan, Clark & Ward, 2022, s. 129-130). I en studie beskriver män som blivit utsatta för våld av kvinnor att de ofta bär på en känsla av skam över sin oförmåga att hantera sin partners beteende och ifrågasätter hur de kan låta en kvinna kontrollera dem (ibid). Dessa reaktioner är starkt kopplade till sociala normer kring manlighet och mansrollen. Känslorna av skam som männen konstant bär runt på förstärker smärtan i deras upplevelser av våld i nära relationer (ibid). Skam och könsnormer är en anledning till att män ofta inte söker hjälp när de blir utsatta för partnervåld (Hogan, Clark & Ward, 2022, s. 131). För många män kan det vara svårt att acceptera rollen som offer, eftersom den upplevs som avmaskulinerande. Många män beskriver även en rädsla för att bli förlöjligade och förnedrade när de söker hjälp eftersom det strider mot den stereotypa mansrollen. Rädslan för att söka hjälp kan leda till att män inte får det stöd de behöver för att komma ur våldsamma relationer (ibid). I en intervjustudie i England beskrivs våldsutsatta mäns upplevelser av att samhället inte står bakom idén om att män kan vara offer för våld av kvinnor i nära relationer. De uppfattar att en anledning till att de inte fått seriös behandling är på grund av att de är män och beskriver att myndigheter har varit fördomsfulla gentemot dem (Morgan & Wells, 2016, s. 114).

Kunskap om mäns utsatthet för våld i nära relation är av stor relevans för socialt arbete. Våldsutsatta män är en utsatt grupp som det finns begränsat med forskning om. Enligt den norska studien av Inèz Lien et al. (2017, s. 120) är kännedomen om stödinsatser för dessa män låg i samhället. Stödorganisationer kan bidra till att minska de negativa konsekvenserna av våld i nära relationer genom att erbjuda effektiva stödinsatser (ibid, s. 119). Det är av stor vikt att förstå hur sociala normer och förväntningar formar mäns upplevelser av våld i nära relationer och att skapa stödjande och inkluderande hjälpinsatser för alla som är utsatta för våld i nära relationer. Vår studie fokuserar på att undersöka hur yrkesverksamma inom socialt arbete upplever sitt arbete med våldsutsatta män och syftar inte till att beskriva de våldsutsattas upplevelser. Genom att utforska yrkesverksammas perspektiv kan vi få insikt i hur deras arbete formas av, och påverkar, samhällets syn på mäns utsatthet för våld i nära relationer.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med vår studie är att undersöka hur professionella som arbetar med våldsutsatta män i heterosexuella relationer uppfattar hur normer och förväntningar i samhället påverkar målgruppen samt arbetet inom området.

- Hur ser yrkesverksamma på hur normer och förväntningar påverkar våldsutsatta män i heterosexuella relationer och deras situation?
- Hur arbetar yrkesverksamma för att möta våldsutsatta män i heterosexuella relationer?
- Hur ser yrkesverksamma på hur stödorganisationer arbetar för att nå ut till våldsutsatta män i heterosexuella relationer?

1.3 Begreppsdefinition

1.3.1 Våld i nära relationer

Alla i samhället kan drabbas av våld i nära relationer, oavsett kön, ålder och bakgrund. Våld kan röra sig om fysiskt våld, psykiskt våld, sexuellt våld, latent våld, försummelse, matriellt våld, ekonomiskt våld och digitalt våld. Det finns även hedersrelaterat våld men det är inte fokuset för denna studie (Socialstyrelsen, 2024, s. 22). Vår studie undersöker våldsutsatta män i heterosexuella relationer.

1.3.2 Normer och förväntningar

Normer definieras av Folkhälsomyndigheten som oskrivna regler som samhället förhåller sig till. Vissa normer kan leda till bristfälligt bemötande för de som inte passar in i normen (Folkhälsomyndigheten, 2022). I vår studie ser vi att det finns förväntningar på hur människor ska leva upp till normerna. De normer och förväntningar i samhället vi i huvudsak utgår från är normer om manlighet och våld i nära relationer.

1.3.3 Yrkesverksamma

Med yrkesverksamma avser vi de personer som kommer i kontakt med våldsutsatta män i nära relationer i sina arbeten. I denna studie innefattar yrkesverksamma personer som vi har intervjuat från olika områden såsom socialtjänst, kriscentrum, mansjourer och familjefrid.

Yrkestitlarna inkluderar bland annat socialsekreterare, behandlare, samtalsterapeuter och kuratorer.

2. Kunskapsläget

Våld i nära relationer är ett allvarligt samhällsproblem som påverkar individer oavsett kön. Trots detta har forskningen traditionellt sett fokuserat mest kring kvinnliga offer och manliga förövare. De senaste decennierna har forskningen om män som våldsoffer i nära relationer ökat internationellt sett, men i Sverige är forskningen fortfarande begränsad. Vi har valt att fokusera på följande teman: mäns utsatthet för våld i nära relation, normer och förväntningars påverkan på våldsutsatta män, arbetet med att möta mäns utsatthet och insatser till våldsutsatta män. I vår kartläggning av forskningsfältet har vi använt databasen LUBsearch. Vi har använt flera olika sökord, så som: *Intimate partner violence*, *partner abuse against men* och *male victims*. Vi har enbart använt artiklar som är peer-reviewed och som har publicerats under de senaste tio åren då vi har velat ha så uppdaterad forskning som möjligt. Vi letade först efter artiklar som undersökte ämnet i en svensk kontext för att kunna göra relevanta jämförelser med vår empiri, som består av intervjuer med yrkesverksamma inom olika stödorganisationer i Sverige. Eftersom forskningen var begränsad har vi även inkluderat internationell forskning.

2.1 Mäns utsatthet för våld i nära relation

Statistiken visar att våld i nära relationer drabbar både kvinnor och män. Brottsförebyggande rådet (BRÅ) publicerade 2014 en nationell kartläggning av våld i nära relationer i Sverige (Frenzel, 2014). Resultatet visade att andelen män som blev utsatta för våld i nära relation i princip var jämnstor med andelen kvinnor, både gällande psykiskt och fysiskt våld. Resultaten visade dock att det är vanligare att kvinnor blir utsatta för grövre våld och är i större behov av sjukvård för sina skador (Frenzel, 2014, ss. 48-49). I enlighet med denna statistik visar en rapport från Norge att kvinnor är utsatta för det allvarligaste och mest långvariga partnervåldet (Grønning Dale, 2023, s. 109). Rapporten visar även att män i högre grad än kvinnor är utsatta för mindre allvarligt partnervåld (Grønning Dale, 2023, s. 103).

2.2 Normer och förväntningars påverkan på våldsutsatta män

Forskning av Scott-Storey, et al., (2023, s. 859) framhäver att västvärlden har formats av ett patriarkalt sätt att se män som politiskt, ekonomiskt och socialt överlägsna. Scott-Storey (2023, ss. 862-865) finner även i sin studie att det finns bevis för att psykologiskt våld är den vanligaste typen av våld riktat mot män i nära relationer. Denna typ av våld inkluderar förolämpningar, förnedring, hot om skada och hot om att ta ifrån barn. I studien framgår det att män beskriver att de har blivit förödmjukade, kontrollerade, isolerade från närstående, ifrågasatta i deras faderskap, blivit falskt anklagade för barnamisshandel och fått mottaga hot om att bli av med sina barn. Vidare beskriver författaren att de flesta män är inte rädda för fysiskt våld utan fruktar främst att bli offentligt förnedrade. Det framgår även att män som söker hjälp för våld i nära relationer lider av psykisk ohälsa, som till exempel PTSD och depression. Mäns utsatthet för våld är ett understuderat ämne trots empiriskt material som bevisar mäns utsatthet och erfarenheter av våld under flera decennier (ibid).

Enligt en studie som är baserad på mäns upplevelser av våld är kontroll en stor del av våldet mot män i nära relationer. Männerna upplever att deras partner kontrollerar dem genom att använda de gemensamma barnen. För vissa män är det deras partners våld mot barn som präglas av mest oro. Rädsla och ångest för sina barns skull och risken att förlora dem innebär en känsla av hopplöshet. De kan känna att de är fast i förhållandet och att det inte finns några möjligheter att lämna (Morgan & Wells, 2016, ss. 411-412). BRÅ uppskattar att en fjärdedel av de våldsutsatta männen under 2012 hade barn i sitt hushåll (Frenzel, 2014, s. 9).

Männens våldsamma partners kan även använda könsstereotyper om att män är förövare och kvinnor är offer som ett sätt att utöva våld och isolera männen. En strategi de använder är att yttra falska anklagelser om våld för omgivningen. Denna strategi fungerar eftersom omgivningen ofta litar på dessa anklagelser från kvinnor. Män påverkas särskilt av detta när deras roll som pappa hotas vilket exempelvis kan ske genom att kvinnan vänder barnens vänner och skolpersonal emot honom (Morgan & Wells, 2016, s. 413). Studien tar även upp sociala förväntningar på maskulinitet och hur dessa påverkar mäns status som våldsutsatta. Männerna i studien upplever att deras möjligheter att hantera våldet begränsas av sociala förväntningar. De menar att samhället inte erkänner fysiskt starka och "manliga" män som offer för våld av en kvinna. Männerna i studien upplever att de inte blir tagna på allvar enbart för att de är män (Morgan & Wells, 2016, s. 414).

Hogan, Clark och Ward (2022, s. 129) beskriver i en studie att de våldsutsatta männen ofta själva upplever skam över att inte nå upp till samhällets förväntningar på manlighet och har svårt att förstå och acceptera hur de kunde låta en kvinna övermanna dem. Skammen grundar sig i en förväntning i samhället om en överordnad maskulinitet. Flera av männen som medverkade i studien beskrev även att deras kvinnliga partner förminskar deras maskulinitet i syfte att kränka, genom nedvärderande ord. De kan även försöka förstöra deras anställning och därmed deras maskulina identitet. Upplevelserna av skam över att inte ha levt upp till mansrollen som konstant följde med männen förvärrade deras upplevelser av våldsutsattheten ytterligare (Hogan, Clark & Ward, 2022, s. 130). Männen i studien beskrev även att deras utsatthet bröt mot de könsbundna kulturella normerna i samhället kring våld, det vill säga att männen förväntas kunna bruka våld och försvara sig själva. Flera av männen beskrev även att det finns en norm om att män inte ska slå kvinnor. Att slå tillbaka som självförsvar skulle innebära att männen pekades ut som dåliga män eftersom att de brukar våld mot kvinnor. På så sätt uppstår ett dilemma: om de inte hämnas minskar deras maskulinitet, men om de slår tillbaka pekades de ut som dåliga män (Hogan, Clark & Ward, 2022, s. 131).

Enligt BRÅ:s studie, som vi tidigare nämnt, var andelen män i den svenska befolkningen som tog kontakt med socialtjänsten 3,5%, och 0,6% uppgav att de tog kontakt med någon form av jourverksamhet, som exempelvis mansjour eller brottsofferjour. 4,3% uppgav att de tog kontakt med någon annan myndighet eller frivilligorganisation (Frenzel, 2014, s. 10). Inez Lien et al. (2017, s. 119) beskriver i sin norska studie att det ofta tar många år för män att söka hjälp för sin våldsutsatthet eftersom det ofta tar tid för männen att erkänna och bearbeta det våld de utsatts för. Hogan, Clark och Ward (2022, ss. 131-132) finner i sin undersökning att männen ofta känner en rädsla för att bli förlöjligade och förnedrade vid hjälpsökande. Männen i deras undersökning berättade även att deras vänner och familj inte betraktade det som våld, och att de ibland möttes av nedlåtande kommentarer. Detta resulterade i att det blev svårt för männen att söka hjälp för sin våldsutsatthet. Wallace et al. (2019, s. 130) redovisar att yrkesverksamma inom stödorganisationer för våldsutsatta män upplever att männen behöver övervinna flera hinder innan de är redo att söka hjälp. Dessa hinder är exempelvis bristen på erkännande, uppfattningen att de är förövare och inte offer, inbäddade föreställningar om könsförväntningar, och övervinna sin inre skam för att kunna se sig själv som ett offer.

2.3 Arbetet med att möta mäns utsatthet

BRÅ:s undersökning visar även att 21% av männen som blivit utsatta för långvarigt fysiskt våld uppger att de inte fått sitt behov av stöd och hjälp uppfyllt (Frenzel, 2014, s. 83). Forskning visar att kvinnor har en förmånlig position inom stödsystemet och att de våldsutövande kvinnorna kan hota med rättsliga åtgärder och bygga upp sig själva som den våldsutsatta (Inèz Lien et al., 2017, ss. 119-120). Stödsystemet har svårt att se män som våldsutsatta, och forskarna menar att man behöver förstå att även män kan bli utsatta för allvarligt våld av sin kvinnliga partner. Kontakten med olika hjälporganisationer såsom läkare, psykologer, polis eller skola beskrivs ofta av de våldsutsatta som otillräckliga och männen upplever att de inte känner sig sedda och känner sig ifrågasatta. En av de viktigaste aspekterna är att man som yrkesverksam visar männen förtroende och litar på deras historier (ibid). I en studie utförd av Wallace et al. (2019, s. 130) beskriver yrkesverksamma inom olika stödorganisationer för våldsutsatta män att många män som söker stöd behöver bekräftelse och erkännande för att kunna börja namnge och acceptera sin upplevelse som våldsutsatthet. Vidare upplever de att männen behöver bekräftelse på att det de gått igenom är svårt och att de lider på samma sätt som en våldsutsatt kvinna gör. I studien framgår det även att våldsutsatta män behöver samhällets försäkran om att hjälpsökandet inte hotar deras manliga identitet. De yrkesverksamma upplever att förväntningar och könsnormer är anledningar till männens oförmåga att söka hjälp och identifiera sig som offer (Wallace et al., 2019, s. 134). Inèz Lien et al. (2017, ss. 119-120) beskriver vidare att det är av stor vikt att man prioriterar att öka kompetensen hos de yrkesgrupper som professionellt hanterar våld och övergrepp.

2.4 Insatser till våldsutsatta män

Inèz Lien et al. (2017, ss. 120-121) beskriver att kännedomen i det norska samhället om stödinsatser till män är låg. Detta beror bland annat på att många organisationer inte aktivt informerar om att de erbjuder stöd till våldsutsatta män. Forskarna förklarar att det finns ett behov av att sprida mer information om de insatser som erbjuds för att de som utsätts för våld ska kunna få hjälp. Wallace et al. (2019, s. 130) beskriver att informationen behöver vara både mer tydlig och mer specifik för att minska den kunskapsbrist och de missuppfattningar som finns om utbudet för våldsutsatta män. Inèz Lien et al. (2017, ss. 119-120) betonar även vikten av en regelbunden uppföljning från stödorganisationer. En effektiv uppföljning kan bidra till

att de negativa hälsoeffekterna av våldet minskar och kan på så sätt hjälpa både offren och om det finns barn i familjen.

Resultatet från Wallace et al. (2019, s. 131) studie i Wales där 30 yrkesverksamma blev intervjuade från organisationer som arbetar med våldsutsatta män visar att det är en låg andel män som tar del av de stödinsatser som erbjuds för våldsutsatta. De yrkesverksamma i studien berättar att det är få män som på egen hand söker hjälp för sin våldsutsatthet och att det jämfört med kvinnor är ytterst få män som vänder sig till stödinsatserna. Fyra organisationer beskrev dock att de mötte många våldsutsatta män i sin verksamhet. Organisationerna använde stora resurser på att vara synliga och tillgängliga för män. Andelen män som ansökte medförde dock problem eftersom organisationerna inte hade kapacitet att möta alla och var tvungna att antingen avvisa män eller överbelasta de anställda. Utöver dessa fyra organisationer uppgav samtliga att de mötte få våldsutsatta män i sin verksamhet. Forskarna beskriver att det låga antalet hjälpsökande män i sin tur påverkar de resurser som läggs på området eftersom det upplevs som att det inte finns tillräckligt med efterfrågan för att ämnet ska prioriteras. Flera organisationer i studien uppgav en brist på resurser samt minskade budgetar. De beskriver att de begränsade resurserna i form av både tid och finansiering begränsar möjligheten att både utveckla och marknadsföra tjänsterna för att nå fler våldsutsatta män (Wallace et al., 2019, s. 131).

En studie av Hogan, Clarke och Ward (2021, s. 949) om våldsutsatta mäns erfarenheter av hjälpsökande betonar vikten av samtalsbehandling som männen upplever som en positiv form av. En anledning till detta är att kuratorer är främlingar och har tystnadsplikt, vilket kan skapa en tryggare miljö för männen att dela sina erfarenheter i. Det underlättade för männen att berätta om sina upplevelser och fick dem att inse att deras relation är våldsam vilket kunde leda till att de lämnade relationen. Rädsla för att vara den enda våldsutsatta mannen är en vanlig rädsla hos hjälpsökande män. Därför värdesätter de ofta att vända sig till insatser som är inriktade på våldsutsatta män där de kan dela med sig av sina erfarenheter för män som har liknande erfarenheter. Att tillhöra en stödgrupp skapade en säker plats för männen (ibid).

3. Teorier

I följande avsnitt presenteras Honneths teori om erkännande, skript och maskulinitetsteorier. Dessa förklaras och motiveras för att sedan användas för att besvara våra frågeställningar. Vi

ser att dessa teorier är starkt förknippade med normer och förväntningar på våldsutsatta män. Teorierna har noggrant valts ut utifrån vad som har kommit upp i studiens intervjuer och används för att analysera respondenternas resonemang tillsammans med tidigare forskning.

3.1 Honneths teori om erkännande

Vi använder Honneths teori om erkännande i vår studie för att analysera hur yrkesverksammas arbete bidrar till olika typer av erkännande för våldsutsatta män. Vi ser en brist på erkännande för våldsutsatta män i samhället och använder erkännandeteorin för att analysera hur yrkesverksammas arbete kan bidra till antingen ett positivt erkännande eller ett negativt erkännande.

I Honneths teori om erkännande återfinns begreppet *personlig identitet* som förutsätter erkännande och möjliggör *självförverkligande*. En positiv relation till sig själv innebär ett bejakande av sig själv och sitt liv och leder till den efterfrågade personliga identiteten. Ett exempel på negativ relation till sig själv är att känna obefogad skam inför sig själv och andra. Honneth skriver om tre former av erkännande som gör det möjligt att stärka och utveckla den personliga identiteten. Den första är *kärlek* som omfattas av *primärrelationer* som avser relationer till närstående som präglas av starka känslomässiga band. Denna form av erkännande möjliggör en förmåga att uppnå självförtroende, individuering och förverkligande av livsplaner (Heidegren, 2009, ss. 28-29).

Den andra formen av erkännande är *rättsligt erkännande* och handlar om att erkännas som rättsperson vilket utgör möjligheten att betrakta sig själv som en person som kan delta i samhällslivet på ett ansvarsfullt sätt. Den sista formen handlar om *social uppskattning* och solidaritet. Detta handlar istället om de egenskaper som vi håller för oss själva. En socialt uppskattad person är erkänd i sin individualitet och utgör möjligheten till *självuppskattning*. Då kan individen utföra värdefulla prestationer och besitta värdefulla förmågor. Dessa tre former av erkännande ger upphov till positiv självrelation och individuellt självförverkligande (Heidegren, 2009, ss. 28-31).

Honneth redogör även för tre former av *missaktning* som hotar erkännandets utveckling. *Fysiska övergrepp* är den negativa spegelbilden av erkännandeformen kärlek och sker när förfogandet över sin egen kropp hotas. Den sociala världen framstår inte som en säker plats och individens självförtroende bryts ner. *Rättsberövande* är den andra formen av missaktning

som riktar sig mot den sociala integriteten hos en individ. Vid rättsberövandet förlorar individen vissa rättigheter i anknytning till grupptillhörighet som till exempel kön. Därmed går statusen av att vara en likvärdig samhällsmedlem förlorad. *Förnedring och kränkning* är den sista formen av missaktning som präglas av olika former av stigmatisering. Individens självuppskattning hotas av kränkningen eftersom man inte uppskattas för den man är. Vissa former av självförverkligande får ett lägre socialt värde och uppmuntras inte som möjliga livsvägar. Exempel på symptom som samtliga typer av social missaktning kan ge är skam och frustration (Heidegren, 2009, ss. 32-33).

I vår studie framgår det att våldsutsatta män främst får ett negativt erkännande till följd av deras utsatthet genom olika typer av missaktningar. Yrkesverksamma kan, genom deras arbete, hjälpa till att bidra till ett positivt erkännande. Det är därför möjligt för yrkesverksamma att till exempel bidra till minskad skam och skuld hos våldsutsatta män. Yrkesverksamma kan ha en viktig roll i våldsutsatta mäns liv eftersom de har kunskap som möjliggör ett positivt erkännande för männen. Samhället har svårt att erkänna våldsutsatta män i nära relationer och därför passar Honneths teori till vår studie. Erkännandeteorin kan användas för att belysa vikten av att yrkesverksamma arbetar för det positiva erkännandet som våldsutsatta män behöver för att hantera sin utsatta situation. Med hjälp av Honneths teori kan vi även analysera hur yrkesverksamma antingen bidrar till att upprätthålla brist på erkännande eller arbetar motverkande genom sina insatser.

3.2 Skript

Teorin om skript är kopplat till normer och förväntningar i samhället och är därför relevant för vår studie. Vi använder skript för att analysera hur normer och förväntningar påverkar yrkesverksammas arbete med våldsutsatta män i heterosexuella relationer. Teorin ger oss en ram för att förstå hur sociala normer och föreställningar formar vilka stödinsatser som erbjuds samt hur de yrkesverksamma förhåller sig till dessa normer och förväntningar. Genom denna teori kan vi belysa de utmaningar yrkesverksamma står inför i sitt arbete med våldsutsatta män.

Skript är kopplat till normer och förväntningar i samhället och kan liknas med begreppet *scheman* och handlar om vilka personer som bäst lämpar sig för att delta i en händelse. Skript kan ses som en internalisering av normer och förväntningar i samhället, något som styr vårt tänkande och handlande i vissa typer av situationer. Olika scheman flätas samman i linje med

ens kulturella utveckling. Först sker utvecklingen på en social nivå, sedan på en individuell nivå. Schemastrukturen lär sig människor redan som barn genom deltagandet av sina föräldrars dagliga rutiner. När barnen så småningom själva blir föräldrar lärs den i sin tur ut till deras barn. Skripten är ofta tydliga men för det mesta är människor inte medvetna om dem. Trots det är de styrande i människors liv. I en verksamhet kan skript avspegla de krav som ingår i verksamhetens struktur. Utan att kunna skripten är det svårt att passa in. Genom att kunna dem är det möjligt att få tillträde och bli socialiserad i verksamheten (Knutagård, 2022, ss. 70-72).

Även Taylor et al. (2023) relaterar skript till idén om scheman som förklaras som ihågkomna kunskapsramar om objekt eller ämnen. Skript kan vägleda en *agent* och dennes handlingar och möjliggöra för *observatörer* att förstå agentens handling. En scen är en sekvens av en handling och varje handling tjänar ett delmål som bidrar till att nå målet med ett skript. En observatör som är bekant med ett specifikt skript kan använda skriptet för att förstå en agents beteende (Taylor et al., 2023, s. 2035).

En typ av skript som är relevant för socialt arbete är sexuella skript. Det finns en sexualitetsnorm som har fastställt standardprocedurer i sammanhang som rör sexuellt umgänge. Socialarbetare kan möta män som insett att det till exempel inte finns ett manligt sexuellt skript att bli våldtagen. Det är viktigt att arbeta med dessa skript eftersom de har en funktion som vägleder ens handlingar (Knutagård, 2022, ss. 72-73).

Det framgår i studien att det inte finns ett skript för att vara våldsutsatt som man i heterosexuella relationer. Detta grundar sig i djupt implementerade normer och förväntningar i samhället. Vi uppfattar att utan ett skript att följa känner sig många våldsutsatta män osäkra på hur de ska tolka och reagera på sin situation och kan ha svårt att identifiera sig som våldsutsatta. Vidare står yrkesverksamma inför utmaningar eftersom de kan sakna riktlinjer och strategier för hur de ska bemöta och stödja män i dessa situationer. Vi vill undersöka om skripten kan leda till att yrkesverksamma omedvetet förnekar eller nedtonar männens behov av stöd. Vi vill även undersöka om de aktivt arbetar mot skripten samt hur de eventuellt arbetar för att förändra skripten. Teorin om skript är därför relevant i vår studie eftersom den belyser de underliggande normerna och förväntningar som formar både våldsutsatta mäns upplevelser och de yrkesverksammas arbete. Teorin möjliggör även en analys av vilka förändringar som behövs för att förbättra stödet till våldsutsatta män.

3.3 Maskulinitetsteori

Vi använder oss av maskulinitetsteori för att analysera hur normer om manlighet påverkar yrkesverksammas arbete med våldsutsatta män. Genom teorin kan vi förstå hur normer om maskulinitet påverkar de stödinsatser som erbjuds och hur yrkesverksamma förhåller sig till dessa normer och förväntningar.

Connell (2008, ss. 114-119) har utvecklat en teoretisk ram för att förstå och ifrågasätta maskulinitet. Connell talar om att det finns multipla maskuliniteter i samhället som står i relation till varandra och beskriver fyra former av maskulinitet: hegemonisk maskulinitet, underordnad maskulinitet, delaktig maskulinitet och den marginaliserade maskuliniteten. I vår analys använder vi oss av begreppen *underordnad* och *hegemonisk* maskulinitet.

Den hegemoniska maskuliniteten är i ledande och dominerande ställning både i relation till kvinnor och mellan män och beskriver samhällets idealbild av hur en man bör vara (Connell, 2008, s. 115). Darvishpour och Kullberg (2022, s. 55) beskriver att den hegemoniska maskuliniteten består av normer och förväntningar om hur manligt beteende bör vara, och både män och kvinnor socialiseras in i att betrakta den hegemoniska maskuliniteten som naturlig och önskvärd. Mattsson (2021, s. 65) förklarar att endast ett fåtal män helt lever upp till dessa normer, och att den hegemoniska maskuliniteten är starkt förknippad med vithet och heterosexualitet.

Connell (2008, s. 117) förklarar att det finns flera underordnade grupper av maskuliniteter som inte passar in i den idealiserade bilden av manlighet. En underordnad maskulinitet är exempelvis den homosexuella maskuliniteten, men det finns även heterosexuella män och pojkar som inte lever upp till de normer och förväntningar som finns som ideal i den hegemoniska maskuliniteten. Darvishpour och Kullberg (2022, s. 56) beskriver att den hegemoniska maskuliniteten kan vara mycket påfrestande för de män som inte lever upp till de normer och förväntningar som finns om manlighet, och att de kan leda till att de blir utsatta för förnedring. Enligt Connell (2008, s. 117) har förnedringen som dessa män kan utsättas för sin grund i egenskaper som vanligtvis förknippas med femininitet, och det kan innebära användning av skällsord så som mes, fegis, ynkrygg och mammas gosse.

Kullberg och Skillmark (2022, s. 27) beskriver att det finns en motsägelse mellan att uppfattas som manliga och att vara ett "offer". De beskriver att några av idealen som speglas i den

hegemoniska maskuliniteten är auktoritet, kontroll, självständighet samt kapacitet att bruka våld. Positionen som offer stämmer inte överens med dessa ideal och utmanar därför den hegemoniska definitionen av manlighet.

I vår studie framkommer det att våldsutsatta män ofta upplever känslor av skam och skuld som en följd av normer och förväntningar i samhället. Våra respondenter beskriver att detta leder till att männen har svårt att se sig själva som våldsutsatta och söka hjälp. Vi ser i vår studie att maskulinitetsnormer inte enbart påverkar männen utan även stödinsatserna som erbjuds. Därför använder vi Connells teori för att analysera hur yrkesverksamma och deras arbete påverkas av dessa normer. Uppfattningen om hegemonisk maskulinitet leder enligt teorin till negativa konsekvenser för våldsutsatta män och därför vill vi analysera om yrkesverksammas delar uppfattningen om hegemonisk maskulinitet. Vi analyserar även om arbetet med våldsutsatta män bidrar till idén om den hegemoniska maskuliniteten eller om yrkesverksamma arbetar för att motverka denna norm som våldsutsatta män inte lever upp till.

4. Metod och metodologiska överväganden

Nedan redogör vi för den metod vi har använt i studien och några metodologiska överväganden. Vi presenterar hur vi har gått tillväga för insamling av vår empiri för att besvara vår forskningsfråga. Det framgår även hur vi har tänkt kring urval, vårt tillvägagångssätt, bearbetning och analys, tillförlitlighet samt forskningsetiska överväganden.

4.1 Metodologiska överväganden

Studien genomfördes med hjälp av en kvalitativ metod i form av semistrukturerade intervjuer. Semistrukturerade intervjuer är en metod som används för att nå en djup förståelse av intervjupersonernas upplevelser (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2022, ss. 59-60). Metoden lämpade sig för vår studie eftersom vi var intresserade av yrkesverksammas inom områdets upplevelser av att arbeta med målgruppen. Vi valde att hålla intervjuerna semistrukturerade eftersom det ger möjligheten att ställa följdfrågor och anpassa frågorna efter respondenternas berättelser, vilket leder till ökat djup och fler nyanser än vid användningen av ett standardiserat frågeformulär (ibid).

Vid val av ansats reflekterade vi över metodens begränsningar för att bli medvetna om hur våra resultat kan tolkas. En nackdel med metoden kan vara att studien är svårare att generalisera till en större population, men samtidigt ger metoden oss det djup vi är ute efter att nå i våra svar. Risken för att forskaren är subjektiv i sin studie lyfts ibland som en utmaning med en kvalitativ ansats. Som Svensson (2022, s. 239) påpekar är objektivitet inte möjlig att uppnå i en kvalitativ studie eftersom metoden kräver ett aktivt, tolkande subjekt. Istället för att se subjektiviteten som en risk, kan vi även se den som en förutsättning för vår studie. Generaliserbarhet och subjektivitet diskuteras vidare i avsnittet *Tillförlitlighet*.

4.2 Urval

Vårt urval består av åtta intervjudeltagare som arbetar inom bland annat socialtjänsten, kriscentrum, mansjourer och frivilligorganisationer för män. Eriksson-Zetterquist & Ahrne (2022, s. 64) beskriver att ett urval på mellan sex till åtta personer ger en relativ mättnad, det vill säga att de huvudsakliga teman och mönster i datan har framträtt tydligt. Samtidigt noterar de att det i många studier är optimalt att utföra mellan tio och femton intervjuer. Vi valde att intervjua åtta respondenter eftersom vi ville nå en så stor mättnad i vår studie som möjligt utifrån studiens omfång. Vi upplevde att vi genom åtta intervjuer uppnådde en balans mellan att ha tillräckligt mycket data och att kunna hantera materialet på ett noggrant och genomgående sätt. Bryman (2018, s. 496) förklarar att syftet med målstyrda urval är att välja ut personer som är lämpade till att besvara studiens frågeställningar. Vårt främsta kriterium vid val av intervjupersoner var att de regelbundet skulle möta våldsutsatta män i heterosexuella relationer i sitt arbete. Vid de fall där det inte tydligt framgick att organisationen möter våldsutsatta män skickade vi ett mail till organisationen med syfte att ta reda på om verksamheten var relevant för vår studie. Vi valde att inte intervjua de som besvarade att de gärna ställer upp på intervju, men aldrig eller ytterst sällan möter våldsutsatta män i sin verksamhet då de saknar de erfarenheter vi söker kopplat till våra forskningsfrågor. Vi strävade även efter att nå en geografisk spridning i vårt urval, och därför kontaktade vi olika typer av organisationer, från kommuner runt om i Sverige med varierande storlek. Under en av våra intervjuer medverkade två yrkesverksamma inom organisationen. Vi valde att intervjua båda samtidigt eftersom de hade olika roller inom organisationen och tillsammans gav en bra helhetsbild av hur organisationen arbetar. Respondenterna kommer att hänvisas till som respondent 1a och 1b i resultatdelen.

4.3 Tillvägagångssätt

Vi kontaktade organisationer från olika delar av Sverige och beskrev vår studie. Vid svar bifogade vi ett informationsbrev där vi beskrev studiens syfte, hur intervjuerna kommer att gå till samt information om samtycke (se bilaga 1). Vi genomförde åtta semistrukturerade intervjuer. Inför intervjuerna förberedde vi en intervjuguide med fyra huvudteman baserade på våra frågeställningar: *Arbetsplatsen*, *Erfarenhet av arbetet*, *Normer och förväntningar* och *Normers påverkan på arbetet* (se bilaga 2). I en semistrukturerad intervjuguide är det viktigt att tänka på att frågorna ska vara mer allmänna än vid en standardiserad intervju (Bryman, 2018, s. 260). Vi formulerade frågorna allmänna och öppna och ställde följdfrågor baserade på intervjupersonernas berättelser. Efter de första intervjuerna la vi till några frågor i intervjuguiden som vi märkte saknades. Det är den nya versionen som är bifogad i bilaga 2.

Vi höll våra intervjuer digitalt via videosamtal på grund av respondenternas geografiska spridning. En risk vid digitala intervjuer är att det kan uppstå tekniska problem (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2022, s. 74). För att förbereda oss på detta testade vi tekniken i god tid före intervjuerna. Intervjuerna inleddes med att vi förklarade syftet med att vi presenterade oss själva och förklarade syftet med vår studie. Vi berättade om vad samtycke innebär och samtliga respondenter gav samtycke till att medverka i studien, samt till att intervjuerna spelas in. Vi spelade in samtliga intervjuer med diktafon och intervjuerna varade mellan 30 - 75 minuter. Intervjuerna inleddes med standardiserade frågor i syfte att samla in bakgrundsinformation om respondenterna. Därefter ställdes frågor om de verksamheter respondenterna arbetade inom och deras arbetserfarenhet med målgruppen. Nästa tema handlade om hur de ser på normer i samhället och sista temat var hur arbetet med våldsutsatta män påverkas av normer i samhället. Vi ställde öppna frågor vilket enligt Bryman (2018, s. 260) ger intervjupersonerna möjligheten att svara på sitt eget sätt. Svaren från respondenterna upplevde vi vara djupgående och nyanserade. Efter sista temat ställde vi en fråga om hur det kändes att medverka på intervjun. Flera av intervjupersonerna uttryckte att frågorna var lämpliga och många av dem menade att frågorna fick dem att tänka på nya saker de tidigare inte reflekterat över.

4.4 Bearbetning och analys

Efter att intervjuerna genomförts transkriberade vi allt material manuellt. I transkriberingen har vi anonymiserat alla namn på intervjupersoner, organisationer och kommuner. Bryman (2018, s. 577) beskriver flera fördelar med att manuellt transkribera intervjuer. Forskaren får intervjuerna upprepade för sig, och det sker en analys redan vid transkriberingen. Vi kodade med färger under transkriberingen för att koppla till våra frågeställningar. Citaten vi redovisar i vår analys har varsamt redigerats för att göra de läsliga utan att betydelsen av materialet har ändrats.

Vi genomförde sedan en tematisk innehållsanalys av vårt empiriska material. Bryman (2018, s. 707) beskriver att det är viktigt att forskaren gör sig bekant med materialet. Vi läste därför igenom våra transkriberingar en gång till och inledde sedan en kodning av materialet. När man identifierar ett tema är det viktigt att leta efter koder som framkommer i flera olika intervjuer, samtidigt som det är viktigt att koderna är relevanta för forskningsfrågorna (Bryman, 2018, s. 705). Efter att ha kodat materialet identifierade vi flera teman som vi placerade koderna under. Vi lät på så vis den insamlade datan styra vilka teman som blev centrala i uppsatsens analysdel, men hade samtidigt studiens syfte och forskningsfrågor i åtanke. Av kodningen skapade vi följande teman: Skam och skuld, att söka hjälp, brist på erkännande, synen på mäns fysiska överlägsenhet, förtroende i mötet, fokus på individen, könsneutralt material och kännedom om stödinsatser.

Lalander (2022, s. 133) beskriver att det är bra att ha kännedom om olika teorier innan insamlingen av empiri, men att synfältet riskerar att bli för begränsat om man låter begrepp och teorier helt och hållet styra vad man tolkar som viktigt. Vi läste därför på om ett flertal teorier innan vi genomförde våra intervjuer, men valde ut tre centrala teorier med medföljande begrepp efter insamlingen av vårt empiriska material. Dessa teorier och begrepp användes sedan för att analysera vårt empiriska material tillsammans med tidigare forskning.

4.5 Tillförlitlighet

I detta avsnitt diskuteras studiens tillförlitlighet utifrån fyra delkriterier: *trovärdighet*, *överförbarhet*, *pålitlighet* och *möjlighet att styrka och konfirmera*. Bryman (2018, s. 467) redovisar för begreppen och förklarar att de är centrala för att beskriva tillförlitligheten i kvalitativa studier.

Bryman (2018, s. 467) beskriver att trovärdigheten i en studie stärks genom att man säkerhetsställer att studien utförs i enlighet med de forskningsetiska principerna, samt att man ser till att de personer som varit del av studiens empiriska material får ta del av studiens resultat. Vi har följt de forskningsetiska principerna i vår studie och redovisar mer om detta i avsnittet *Forskningsetiska överväganden*. Vidare kommer vi att skicka ut uppsatsen till samtliga intervjupersoner.

Svensson & Ahrne (2022, ss. 33-35) skriver att kvalitativa studier inte är generaliserbara på samma sätt som kvantitativa studier, och att generalisering bör göras med stor försiktighet. En metod för att styrka överförbarheten är enligt författarna att jämföra studiens resultat med andra liknande studier. Yrkesverksammas upplevelser av mäns utsatthet för våld i nära relationer är ett understuderat område, vilket har resulterat i att vi inte har hittat någon studie som är utförd i Sverige för att jämföra vårt resultat. Vi har därför inkluderat nordiska och brittiska studier i kunskapsöversikten som vi har kopplat vårt empiriska material till. Man kan därför inte dra slutsatsen att resultaten är generaliserbara för Sveriges befolkning som helhet, vilket vi tar i beaktning. Vårt fokus har varit att nå en djup bild av yrkesverksammas upplevelser av deras arbete.

För att studien ska bli pålitlig är det viktigt att forskaren granskar sin egen studie och redogör för arbetsprocessens alla faser (Bryman, 2018, s. 467). Vi redovisar noggrant hela vår forskningsprocess så att läsaren enkelt kan följa med i processen. Vi redovisar för val av forskningsfrågor, intervjupersoner, transkribering och kodning men även den tidigare forskningen vi använt och vår teoretiska utgångspunkt. För att stärka pålitligheten ytterligare finns vår intervjuguide som bilaga i syfte att läsaren ska kunna göra sig införstådd i hur vårt empiriska material har samlats in.

Bryman (2018, s. 470) skriver att möjligheten att styrka och konfirmera innebär att forskaren försöker säkerhetsställa att han eller hon har agerat i god tro samt att man är medveten om att det inte går att uppnå en total objektivitet. Vi är medvetna om att det är svårt att undvika att tolka respondenternas berättelser utifrån personliga uppfattningar. För att minimera denna påverkan har vi noga undvikit att ställa ledande frågor under intervjuerna. Genom att konsekvent redovisa citat i studien strävar vi efter att ge läsaren en möjlighet att bedöma i vilken utsträckning våra resultat kan styrkas. Svensson & Ahrne (2022, s. 26-27) betonar att möjligheten att inta olika perspektiv och därigenom beskriva samhället på olika sätt är en grundläggande förutsättning för samhällsvetenskaplig forskning. Vi har under studiens gång

blivit medvetna om våra personliga värderingar och förhållit oss kritiska till dem, men vi ser samtidigt att de också har varit en förutsättning för att kunna tolka och analysera vårt material.

4.6 Forskningsetiska överväganden

Vid val av respondenter till vår studie tog vi beslutet att inte intervjua våldsutsatta män om deras upplevelser. Det beror på att det är ett känsligt ämne om människor i sårbara situationer. Några forskningsetiska principer som är relevanta för oss är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet som Eldén (2020) skriver om.

Vi övervägde etiska aspekter kring informationskravet. Alla deltagare i studien fick information om studiens syfte och om frivillighet. Den informationen sammanställdes i ett informationsbrev (se bilaga 1). Enligt Eldén (2020, s. 87) är det för att uppnå informationskravet viktigt att deltagarna vet vad de ställer upp på och att de är medvetna om deras rättigheter. Det är även positivt att informationssättet är muntligt och kontinuerligt och att det finns utrymme för frågor innan samtycket ges (ibid). Efter att deltagarna fick ta del av informationsbrevet hade vi därför även kontakt via mail med de respondenter som hade frågor och återgav därefter informationen muntligt i början av samtliga intervjuer.

För att nå upp till samtyckeskravet går det att använda samtyckesblanketter eller inspelade samtycken (Eldén, 2020, s. 90). Vi valde att dokumentera samtycke från deltagarna via diktafon. Vi förklarade vad samtycke innebär, att det är frivilligt att delta samt att det när som helst är möjligt att avbryta sin medverkan. Vid dokumenterat samtycke finns det alltid en risk för hotad anonymitet. Denna aspekt är viktig att se över vid intervjuer av utsatta grupper (ibid). Vi intervjuade yrkesverksamma som arbetar med våldsutsatta män och därför inte den utsatta gruppen. Att bevara deras anonymitet var ändå av stor vikt för oss eftersom de arbetar nära en utsatt grupp och talar om det i intervjuerna.

För att nå upp till konfidentialitetskravet gjordes etiska överväganden kring bevarande av personuppgifter. Samtliga intervjuer spelades in med en diktafon. Ljudfilerna fördes över till ett krypterat usb-minne och avkodades direkt under transkriberingen. Trots att vi inte intervjuade den utsatta gruppen såg vi till att de enskilda människorna inte skulle kunna identifieras av utomstående. Det räcker inte alltid att ändra på namn och ort under avkodningen enligt Eldén (2020, s. 131), utan vid kvalitativt inhämtad empiri är processen mer komplex. Vi ändrade på namn och ort och ibland även andra uppgifter som vi ansåg

kunde riskera identifiering av respondenterna. Vid godkänd uppsats raderas även både ljudfiler och transkriberingar.

Uppgifterna får enligt nyttjandekravet endast användas enligt forskningsändamål och inte användas i kommersiellt bruk (Eldén, 2020, s. 30). All data som samlats in från vår empiri används därför enbart i studien och uppgifterna används inte heller i något annat syfte. Utomstående tar endast del av citat från de avkodade transkriberingarna.

5. Resultat och analys

I följande kapitel redovisas studiens resultat baserat på empirin och analyseras med hjälp av tidigare forskning och teorier. Olika teman som framgått genom intervjuerna analyseras för att få svar på våra frågeställningar. Nedan presenteras tre olika kategorier med tillhörande teman som är kopplade till studiens tre frågeställningar. Hälften av respondenterna som deltog i intervjuerna är kvinnor och andra hälften är män. Tre av respondenterna arbetar enbart med män och de resterande fem respondenterna arbetar med både kvinnor och män. I intervju 1 fanns det två respondenter från samma organisation. Dessa benämns som respondent 1a och respondent 1b.

5.1 Normer och förväntningar på våldsutsatta män

I detta avsnitt framgår det hur yrkesverksamma ser på hur normer och förväntningar påverkar våldsutsatta män i samhället. Ett genomgående tema under intervjuerna var hur normer och förväntningar i samhället leder till skam och skuld känslor hos männen och hur respondenterna ser att det hindrar dem att berätta om sin utsatthet och söka hjälp. Vidare ser yrkesverksamma hur normer och förväntningar leder till brist på erkännande för männen. Till sist presenteras yrkesverksammas uppfattning om samhällets syn på mäns fysiska överlägsenhet. Dessa teman analyseras för att svara på studiens första frågeställning om yrkesverksammas syn på normer och förväntningars påverkan på våldsutsatta män.

5.1.1 Skam och skuld

I vår studie framkommer det att de yrkesverksamma har en bild av att våldsutsatta män ofta upplever skam och skuld som en följd av normer och förväntningar i samhället. Samtliga

respondenter beskriver att de upplever att olika samhällsnormer styr hur män förväntas agera. Respondent 5, som har arbetat som samtalsterapeut på en behandlande verksamhet för våldsutsatta oavsett könsidentitet i sex år, berättar om förväntningar att “Vara stor och stark, prata högt, ta plats och man ska liksom inte ta någon skit”. Denna kommentar belyser de yrkesverksammas medvetenhet om en hegemonisk maskulinitet som kräver att män ska vara starka och självständiga (jmf. Kullberg & Skillmark, 2022, s. 27). Vidare förklarar respondenten:

Om man tänker de som kommer hit och är utsatta, de är ju ofta tvärt emot normen. De är ju svaga, de har inte tillräckligt med saker och sådär. För hade de varit manliga, då hade de inte blivit utsatta. De är så de tänker, eller så man upplever det när de kommer hit. (Respondent 5)

Respondentens beskrivning tyder på en medvetenhet om att normer och förväntningar påverkar våldsutsatta mäns självbild. Använder vi Connells maskulinitetsteori ser vi hur de yrkesverksamma är medvetna om att männen de möter tillhör en underordnad maskulinitet, samtidigt som vi ser att de upplever att även männen själva har denna uppfattning (jmf. Connell, 2008, s. 117). Kullberg och Skillmark (2022) beskriver hur idealen som speglas i den hegemoniska maskuliniteten inte stämmer överens med positionen för offer för våld i nära relationer. Citatet ovan visar på en medvetenhet hos våra respondenter om denna konflikt. De yrkesverksamma förstår att våldsutsatta män ofta inte kan leva upp till de förväntade normerna för maskulinitet, vilket i sin tur förstärker deras känsla av misslyckande och utsatthet. Denna medvetenhet är viktig för att kunna erbjuda adekvat stöd och förståelse för de utmaningar våldsutsatta män står för.

Samtliga respondenter uppger att de förstår det som att det är vanligt att våldsutsatta män upplever starka känslor av skam och skuld kring sin utsatthet. Två respondenter använder sig av begreppet “dubbel skam”. Respondent 5 förklarar:

Det är så stigmatiserat, det är så skamligt. Det är skamligt för en kvinna att vara utsatt men det är ändå en finare, eller finare är ett dumt ord, men det är ändå en mer accepterad skamlighet. Men att vara en utsatt man, det är en oaccepterad skamlighet. Den skammen är... det är dubbel skam på det. (Respondent 5)

I citatet ovan beskriver respondenten sin upplevelse att det finns flera lager av skam hos våldsutsatta män. Hon förklarar att det är skamligt att vara våldsutsatt oavsett kön, men att det är ännu mer skamligt och oacceptabelt när en man blir utsatt. Respondent 6 uttrycker: “Det är dubbel skam. Skam att vara utsatt och skam. Ja, de passar ju inte in på ett visst sätt. De förstår

ju inte varför de mår dåligt”. Respondenten beskriver att männen skäms över att vara utsatta, men att de även skäms över att de inte motsvarar de förväntningar som ställs på dem. Skriptet om våld i nära relationer inkluderar inte män som våldsoffer, och männen förväntas istället vara starka och kunna försvara sig själva (jmf. Knutagård, 2022, ss. 70-73). Vi ser att respondenterna är medvetna om att det går emot skripten i samhället att vara våldsutsatt som man, och att männen känner en djup skam över sin oförmåga att följa skripten. Detta går i linje med det Hogan, Clark och Ward (2022, ss. 130-132) kom fram till i sin studie om att upplevelsen av att inte leva upp till de normer som finns på män skapar djupa känslor av skam hos våldsutsatta män, samtidigt som de har svårt att betrakta sig själva som våldsutsatta.

Flera respondenter beskriver hur de upplever att skammen av att inte leva upp till förväntningarna om en hegemonisk maskulinitet, i kombination med rädsla för förnedring, leder till att männen inte vågar berätta om sin utsatthet. Respondent 2, en kvinna som har arbetat på socialtjänstens enhet för våld i nära relationer i åtta år, uttrycker “Men jag tänker att det är en oerhörd skam att som man säga ‘jag blev våldsutsatt’ av någon som ska anses svagare, och det är tabu i samhället också.” Detta citat visar att den yrkesverksamma är medveten om att sociala normer och förväntningar gör det tabubelagt för män att erkänna att de blivit utsatta av en kvinnlig partner. Vi ser att medvetenhet hos den yrkesverksamma om att detta leder till känslor av skam och skuld hos männen, vilket i sin tur gör att de inte vågar prata om sin utsatthet.

5.1.2 Att söka hjälp

Samtliga respondenter beskriver att de har observerat att normer och förväntningar påverkar mäns benägenhet att söka hjälp för sin våldsutsatthet. Respondent 3, en kurator på en stödorganisation för män med problem i nära relationer, förklarar “Det som vi tycker är det mest angelägna, det är nog egentligen det här att mannen ska våga ringa hit och komma hit, det kan finnas mycket skam och skuld i de här frågorna”. Respondenten beskriver att han märker av att det finns en utbredd känsla av skam och skuld när våldsutsatta män överväger att söka hjälp, och förklarar att de tycker att det är väldigt viktigt att motverka detta. En studie av Wallace et al. (2019, s. 130) bekräftar detta perspektiv hos yrkesverksamma genom att visa på en upplevelse av att männen behöver övervinna sin inre skam innan de söker hjälp. Vi ser att våra respondenter upplever att männens tillhörande av en underordnad maskulinitet leder till känslor av skam och skuld och påverkar deras benägenhet att söka hjälp.

Majoriteten av våra respondenter delar uppfattningen att männen har svårt att definiera sig själva som offer för våld och att detta leder till att många våldsutsatta män inte söker hjälp för sin utsatthet. Respondent 4, en man som arbetar som samtalsterapeut på en stödorganisation för män, förklarar "Det är ju så stigmatiserat så det är ju så svårt att prata om. Sen ser de ju inte sig våldsutsatta heller utan det är så här det ska vara liksom". Denna förklaring reflekterar de yrkesverksammas upplevelser av att stigmat kring att vara en våldsutsatt man, i kombination med att männen sällan ser sig själva som offer, leder till att de sällan söker hjälp. Vidare beskriver respondent 5:

För det är ju också sådär att oavsett vem så gör ju våldsutsattheten att vi hamnar i skam, och det är ju bland den värsta känslan du kan ha, den vill man ju inte ha och då är det bättre att inte berätta utan låtsas som att det inte är så farligt. (Respondent 5)

I citatet ovan beskriver respondent 5 att många män undviker känslan av skam genom att inte berätta om eller tona ner sin utsatthet. Respondentens uppfattning stöds av Wallace et al. (2019, s. 130) som skriver att yrkesverksamma ser att många män som söker stöd behöver bekräftelse och erkännande i att de faktiskt är våldsutsatta eftersom de själva har svårt att se sin våldsutsatthet. Vi ser att respondenterna upplever att idealen i den hegemoniska maskuliniteten skapar skam om att vara våldsutsatt, vilket gör att männen inte vill erkänna sig själva som offer och därför sällan söker hjälp eller berättar om sin utsatthet (jmf. Kullberg & Skillmark, 2022, s. 27). Utifrån erkännandeteorin ser vi att de yrkesverksamma upplever att bristen på ett erkännande som våldsoffer påverkar männens självbild negativt och försvårar deras hjälpsökande (jmf. Heidegren, 2009, ss. 32-33). Detta går i linje med studien av Wallace et al. (2019, s. 130) som visar på ett uppfattning hos yrkesverksamma att våldsutsatta män har svårt att erkänna sig själva som våldsoffer och att de måste övervinna detta hinder innan de är redo att söka hjälp.

5.1.3 Brist på erkännande

I intervjuerna beskriver samtliga respondenter på olika sätt en uppfattning om att samhället inte ser allvarligt på våldsutsatta mäns utsatthet. Uppfattningen är att männen inte ses som offer för våld och därmed inte får samma stöd för deras utsatthet som kvinnor. Respondent 8 uttrycker detta tydligt: "Man ser kvinnor mer som offret, och mannen som 'äsch det var inte lika farligt' tänker jag". Respondenten menar att våldsutsatta män inte ses som offer i samma utsträckning som kvinnor. Majoriteten av respondenterna upplever att det finns en uppfattning i samhället att våldsutsatta män kan klara sig själva och därmed inte behöver samhällets stöd.

De upplever att samhället har större förståelse för en våldsutsatt kvinna och att hon därför får mer stöd. Genom respondenternas uttalanden ser vi att yrkesverksamma känner en orättvisa på männens vägnar. De ser ett behov av stöd för männen, men samhället erkänner inte männens våldsutsatthet och ser därför inte samma behov. Med andra ord ser yrkesverksamma hur normer och förväntningar i samhället leder till att våldsutsatta män ses som mindre förtjänta till stöd. Respondent 5, en kvinna som arbetar med både kvinnor och män, fick en fråga om det finns någon skillnad på hur våldsutsatta män och våldsutsatta kvinnor bemöts av samhället:

Men att det liksom, en kvinna kanske får mer stöd, att man tror på henne mer. Att hon liksom "Ja men det är klart att du är rädd, det fattar jag" och så där medan en man kanske måste vara utsatt för otroligt mycket mer våld för att få samma förståelse.
(Respondent 5)

Hon menar att våldsutsatta män måste vara utsatta för betydligt mer våld för att få samma förståelse som våldsutsatta kvinnor får av samhället. Vidare uttrycker hon:

Om deras partner är jättekontrollerande och svartsjuk och så där, det tas liksom inte på samma allvar på något sätt som kvinnorna gör om mannen är svartsjuk till exempel. Det är precis som att "Jaja men det får jag väl ta", mer den attityden än kvinnorna.
(Respondent 5)

Respondenten menar att varken männens omgivning eller männen själva ser utsattheten som allvarlig. Den uppfattningen går i linje med det Morgan och Wells (2016, s. 414) skriver om att sociala förväntningar på män påverkar deras status som våldsutsatta, vilket leder till att de inte blir tagna på allvar. Utifrån Honneths teori om erkännande kan vi förstå att samhällets ovilja att acceptera mäns status som våldsutsatta hotar den personliga identiteten hos männen och därmed erkännandet. Detta sker i form av ett rättsberövande eftersom att männen förlorar rätten till stöd i anknytning till deras kön (jmf. Heidegren, 2009, ss. 28-32). Den personliga identiteten hade kunnat bejakas ifall de var kvinnor eftersom de hade fått fler möjligheter till stöd av samhället. Enligt respondenterna beror detta på att männens omgivning inte ser allvarligheten i problemet. Vi ser att respondenterna ser allvarligheten i mäns utsatthet för våld i ett samhälle där de flesta inte ser det. Yrkesverksamma är därför viktiga för erkännandet eftersom att deras synsätt och kunskap gör det möjligt för dem att arbeta med våldsutsatta mäns personliga identitet.

Våldsutsatta män blir således inte erkända i sin utsatthet enligt yrkesverksamma. Genom intervjuerna framgår det även en syn på att våldsutsatta män inte blir erkända i sina roller som

föräldrar. Fem respondenter upplever att män som lever i en våldsam partnerrelation stannar i relationen för att inte bli av med vårdnaden om sina barn. De har noterat en rädsla hos männen att inte bli trodda, vilket resulterar i att männen stannar i relationen för barnens skull. Respondent 6 beskriver sin upplevelse av hur detta påverkar kontakten med männen:

Det är ju också mycket svårare att hålla fast i de här männen, de är livrädda för att, de har oftast barn och de är livrädda för att separera för för dem är de uppenbart att de inte kommer få träffa sina barn igen, och de finns också hos kvinnorna men... männen avslutar fortfarande, alltså kontakten med oss för att det är mer värt att vara i den relationen och få ha kvar sina barn än att riskera att inte få träffa dem mer. (Respondent 6)

Respondenten i citatet ovan är en manlig socialsekreterare. Hans uppfattning är att våldsutsatta män är rädda för att lämna sin relation därför att de ser det som uppenbart att de kommer förlora kontakten med sina barn. Männen vill inte ta den risken och stannar hellre i relationen och avslutar kontakten med socialtjänsten. Respondent 1a menar att män kan höra från sin partner att "om du inte gör vad jag vill, om du inte ger mig det som jag vill ha, då lämnar jag dig och tar med mig barnen." (Respondent 1a). Det förekommer alltså att de våldsutövande kvinnorna använder barnen för att hota mannen enligt respondentens uppfattning. Vidare belyser respondent 2 att samhället inte accepterar en man som inte har kontakt med sina barn. Män blir därför, enligt respondenten, instängd i relationen.

Dessa uppfattningar speglar det Scott-Storey et al. (2023, ss. 862-865) framhäver i sin studie om att män blir ifrågasatta i deras faderskap, får falska anklagelser om våld mot barn och blir hotade att bli av med sina barn. Vi ser en uppfattning hos respondenterna att det finns normer om faderskap och förväntningar om att ha kontakt med sina barn. Att lämna sin våldsutsatta relation innebär en risk att bli av med barnen och enligt respondenterna påverkar det kontakten med socialtjänsten. Detta tyder på att erkännandet från samhället har större inverkan på männens situation än yrkesverksamma och deras stödinsatser. De yrkesverksamma har inte makten att erkänna männen som föräldrar och har därmed svårt att behålla kontakten med männen. Den makten ligger i deras partners händer och i samhällets händer. Morgan och Wells (2016, s. 413) menar att kvinnor kan yttra falska anklagelser om att männen utsätter kvinnan för våld vilket är en strategi som fungerar på grund av omgivningens tendens att lita på kvinnan. Författarna menar även att männens roll som pappa kan hotas genom att kvinnan vänder folk emot honom. Teorin om skript kan förklara varför yrkesverksamma har svårt att hålla kvar männen (jmf. Knutagård, 2022, ss. 70-72). Det finns inget skript om att vara våldsutsatt vilket kan leda till att samhället i större grad tror på

kvinnan istället för mannen. Detta grundar sig i normer och förväntningar som är så pass djupt rotade i samhället att det blir svårt för yrkesverksamma att arbeta mot dem. Vi ser att det är viktigt att yrkesverksamma arbetar med att fokusera på att männen ska känna sig erkända men att det är en utmaning när det gäller att erkänna dem i rollen som förälder.

5.1.4 Synen på mäns fysiska överlägsenhet

Att män inte ses som offer är något en del av respondenterna kopplar till mäns fysiska överlägsenhet. De menar att det finns en förväntan i samhället att män ska kunna hantera sina problem själva eftersom de anses vara fysiskt starkare än sin partner. Respondent 7 uttrycker "Men man pratar som sagt bara om det ena hållet. Eller att hon är i en beroendeställning, att hon kanske är mindre". Respondenten upplever att kvinnans beroendeställning som är baserad på mannens fysiska överlägsenhet resulterar i att kvinnors våld mot män inte ses som allvarligt i samhället. Respondent 5, som arbetar både med kvinnor och män, förklarar:

Sen förstår jag, det är jätteviktigt med mäns våld mot kvinnor därför att det är dödligt på ett annat sätt, det är mycket mycket farligare många gånger än vad kvinnors våld mot män är. Så jag fattar liksom själva den grejen att det måste vi stävja. Vi måste bli av med det men det betyder ju inte att utsatta män inte finns. (Respondent 5)

Citatet visar att respondenten ser hur farligt mäns våld mot kvinnor kan vara och förstår därför anledningen till att problemet ses som allvarligt. Hon betonar dock att mäns våld mot kvinnor inte bör utesluta erkännandet av mäns utsatthet som problem i samhället.

Den fysiska aspekten hos män och deras partners beroendeställning i förhållandet menar respondenterna tar bort allvarligheten i problemet med våldsutsatta män. Med andra ord bidrar hegemonisk maskulinitet till en föreställning om hur makt i ett förhållande fördelas vilket leder till normer och förväntningar i samhället att våld mot män i heterosexuella relationer inte är allvarligt. För att koppla detta till skript kan vi anta att det finns en norm om hur en relation ska se ut. Denna norm innebär att det inte finns något skript för att vara våldsutsatt som man i ett förhållande (jmf. Knutagård, 2022, ss. 70-73). Hogan, Clark och Ward (2022, s. 130) förklarar detta som att mäns utsatthet bryter normerna kring våld eftersom de förväntas kunna använda våld och försvara sig. Det finns därför ett skript för mäns användande av våld. Om de istället skulle handla enligt skriptet och försvara sig skulle de framstå som dåliga män vilket Hogan, Clark och Ward (2022, s. 130) tar upp som ett dilemma.

5.2 Arbetet med våldsutsatta män

I följande avsnitt presenteras och diskuteras yrkesverksammas syn på några viktiga aspekter i arbetet med våldsutsatta män i nära relationer. Att visa förtroende och inte ha fördomar i mötet med männen uttrycker de yrkesverksamma i vår studie är viktigt. Att fokusera på individen och inte ha fasta rutiner i arbetet är även en central aspekt som yrkesverksamma arbetar med. Dessa teman analyseras utifrån normer och förväntningar för att svara på vår andra frågeställning om hur yrkesverksamma arbetar för att möta våldsutsatta män i heterosexuella relationer.

5.2.1 Förtroende i mötet

Majoriteten av respondenterna understryker vikten av att visa förtroende i bemötandet med våldsutsatta män. Ett återkommande tema i intervjuerna är att respondenterna arbetar med att visa att de tror på det mannen säger och att inte ha fördomar. Respondent 4 är en manlig samtalsterapeut som enbart arbetar med män. Hans uppfattning är att männen märker ifall de blir misstrodda. "Man känner ju av ifall någon inte riktigt litat och tror på en" (Respondent 4). Han tillägger även att det finns en idé om att våldsutsatta män låtsas vara utsatta för våld och att de i själva verket är utövarna. Respondenten tror att männen märker av ifall en samtalsterapeut har denna uppfattning. Han ser dock ingen skillnad i hur han bemöter kvinnor och män i sitt arbete. Enligt honom finns det en rädsla för att inte blir trodd hos männen trots att de blir bra bemötta av stödorganisationer. Utifrån Honneths teori om erkännande är det möjligt att de våldsutsatta männen upplever att de inte är erkända som våldsutsatta av samhället vilket leder till att de förväntar sig att de inte kommer bli betrodda när de söker hjälp (jmf. Heidegren, 2009, ss. 28-31). Detta kan förklara varför yrkesverksamma anser att förtroende är extra viktigt i bemötandet av våldsutsatta män. Respondent 3 beskriver:

Vid bemötandet gäller det att den här mannen då som berättar sin berättelse för mig känner sig förstådd. Och förstår jag inte får han ett meddelande om det och så får han berätta på ett sätt som gör att jag förstår och då får han ett erkännande för att han är förstådd. (Respondent 3)

Respondenten, som är en manlig kurator, belyser vikten av att sträva efter att männen ska känna sig förstådda och få ett erkännande. För att göra det menar han att det går att arbeta med att få mannen att berätta mer om problemet. Respondent 5 och respondent 7 berättar att de själva har haft ett ifrågasättande tankesätt i deras arbete med våldsutsatta män. Bägge

respondenter är kvinnor och möter både våldsutsatta kvinnor och våldsutsatta män i sina arbeten. De förklarar hur de såg på våldsutsatta män i nära relationer i deras arbete tidigare men betonar även att deras synsätt har ändrats. Respondent 5 berättar:

Jag vet i början när jag började jobba här så var det liksom så där att jag ifrågasatte liksom aldrig en kvinnlig utsatt så, men jag kunde ifrågasätta en manlig utsatt. Så jag förstår ju att samhället är ju så, och det måste förändras. (Respondent 5)

Det framgår i citatet ovan att respondenten i början av sitt arbete inte alltid litade på våldsutsatta män, men tvivlade aldrig på våldsutsatta kvinnor. Hon ser även en koppling i hennes ifrågasättande och förväntningar i samhället. Vi förstår därför att ifrågasättandet gentemot våldsutsatta män är ett problem som grundar sig i normer och förväntningar. Det är alltså ett strukturellt problem som påverkar yrkesverksamma i deras arbete. Normer om manlighet leder till den underordnade maskuliniteten för våldsutsatta män vilket har en påverkan på hur samhället bemöter männen (jmf. Connell 2008, s. 117; Darvishpour & Kullberg, 2022, s. 56). Detta förklarar varför respondenterna tycker att förtroende är viktigt i mötet med männen. Respondent 8 beskriver sitt synsätt gällande vikten av förtroende i bemötandet:

Nej men min upplevelse är att man litar blint på... vi har ju inte någon ifrågasättande myndighet. Utan upplever man sig vara utsatt så blir man beviljad en insats för det. Då skulle jag säga att min upplevelse är att man har förtroende för att det de beskriver är deras upplevelser. (Respondent 8)

Respondenten menar att insatserna som männen får är baserade på vad männen upplever att de är utsatta för. Respondenten, som är en kvinna som arbetar inom en organisation öppen för både kvinnor och män, upplever att männens utsagor inte ifrågasätts inom organisationen. Respondenterna i vår studie framhäver olika synsätt på hur bemötandet ser ut inom organisationerna men det framgår av respondenterna att det är viktigt att tänka på att möta männen med förståelse. Wallace et al. (2019, s. 130) lyfter yrkesverksammars uppfattning att många hjälpsökande män behöver bekräftelse och erkännande för att kunna acceptera sin våldsutsatthet. Vidare betonar Hogan, Clarke & Ward (2021, s. 949) vikten av samtalsbehandling som är ett effektivt stöd för män och som får dem att inse att de är utsatta för våld. Att inte ifrågasätta männen är alltså viktigt för yrkesverksamma vilket utifrån teorin av erkännande innebär att de kan bidra till att männen bejakar sina liv och därmed uppnå den personliga identiteten (jmf Heidegren, 2009, ss. 28-29).

Det framstår även som att det har varit en utmaning för en del av respondenterna att inte ifrågasätta männen. Vi kan därför se att yrkesverksamma påverkas av normer och förväntningar i samhället. En möjlig förklaring är att yrkesverksamma har socialiserats in i, och erhållit skript, att betrakta den hegemoniska maskuliniteten som naturlig (jmf. Knutagård, 2022, ss. 70-72; Connell, 2008, s. 115). Detta i enighet med det Inèz Lien et al. (2017, ss. 119-120) skriver om att stödsystemet har svårt att se män som våldsutsatta och att män upplever sig bli ifrågasatta av olika hjälporganisationer. Det framgår även att det är nödvändigt att öka kompetensen hos de som arbetar med våld och övergrepp. Relaterat till teorin om skript kan vi benämna yrkesverksamma som observatörer i mötet med en våldsutsatt man. För att observatören ska förstå mannens eller agentens handlingar måste observatören vara bekant med skriptet: att vara en våldsutsatt man (jmf. Taylor et al., 2023, s. 2035). Det framgår av respondenterna att deras ifrågasättande minskar under karriärens gång och en möjlig förklaring till det är att deras kunskap och erfarenheter av arbetet leder till att de blir mer bekanta med skriptet. Även den intervjusituation som respondenterna befinner sig i under vår studie är ett tillfälle för dem att bli bekanta med skriptet genom att de resonerar över sina ageranden. Respondenterna uppmuntras vara självkritiska och ser sig själva som en del av problemet. Många av respondenterna menade just att intervjufrågorna fick dem att tänka på nya saker de tidigare inte reflekterat över. Under studiens gång är det därför möjligt att de får syn på hur skript och normer och förväntningar i samhället har påverkat deras arbete.

5.2.2 Fokus på individen

Det framgår, baserat på intervjuerna, att ett flertal stödorganisationer för våldsutsatta män i nära relationer inte har några tydliga fasta rutiner för bemötande utan har större fokus på att arbeta med individen. "Jag träffar bara individer, jag träffar inte kategorier av människor" (Respondent 6). Detta tyder på att respondenten inte endast bemöter männen som våldsutsatta män, utan som enskilda, unika människor. Vi noterar att det finns en stark tro på den egna förmågan hos de yrkesverksamma i vår studie. De upplever att de ser bortom strukturer i samhället som våldsutsatta män kan påverkas av. Respondent 4 uttrycker:

Vi har nog inga speciella rutiner utan folk kommer hit och sen så blir det ett processledande samtal i början där de får beskriva den problematik de söker för och sen går vi vidare till det, så det finns inga speciella specifika rutiner så. Utan antingen söker man för att man är våldsutsatt och då påbörjar vi arbetet kring där de är, så får de fortfarande beskriva hur det ser ut. (Respondent 4)

Respondenten beskriver hur samtalen formas utifrån den våldsutsatta mannens enskilda problematik. Respondent 5 beskriver en liknande arbetsmetod. "Bemötandet är väl det vi får högst betyg på egentligen i våra utvärderingar och sådär. Men några särskilda rutiner alltså, det är väl det vanliga mänskliga bemötandet." (Respondent 5). Den yrkesverksamma menar att det är en bra metod att fokusera på individen i bemötandet.

Att inte ha fasta rutiner för bemötande och lägga fokuset på individens erfarenheter betonas av respondenterna. Vi ser dock att det är samhällets normer och förväntningar som bidrar till att människor inte litar på männens historier och att männen vanligtvis inte får bekräftelse som våldsoffer. Det kanske är diskrimineringsstrukturen som är det största problemet. Deltagarna i studien arbetar dock inte med dessa strukturer i samhället utan med individen. Detta väcker frågan om vem det är som ser till att bryta normerna och förväntningarna i samhället för att lösa det strukturella problemet. Utifrån maskulinitetsteorin går det att se att våldsutsatta män ingår i den underordnade maskuliniteten vilket kan leda till förnedring eftersom att de inte lever upp till normer och förväntningar i samhället. Denna syn på män i samhället arbetar inte de yrkesverksamma som deltar i vår studie med, utan fokuserar istället på individen.

Respondent 2 beskriver användandet av det standardiserade bedömningsinstrumentet FREDA i samtal med männen:

Det är så pinsamt, när jag ställer FREDA så står det ju hon/han/den/dem på varje. "Har hon/han/dem utsatt dig för dödligt våld" och då säger man ju ofta "han" för det är ju oftast en partner, en före detta partner. Och jag säger "har hon" och sen efter ett par frågor så tappar jag och så "har han", säger jag då. Det är ju det jag alltid ställer. Man upptäcker ju själv att man inte är så duktig. (Respondent 2)

Användandet av FREDA menar respondent 2 resulterar i att hon av misstag kan benämna mannens förövare med fel pronomen under ett samtal. Detta trots att instrumentet ger den yrkesverksamma möjligheten att välja mellan han/hon/dem. Vi ser att FREDA ger yrkesverksamma alla förutsättningar att se individen genom att säga rätt pronomen. Att detta inte alltid fungerar tyder på att yrkesverksamma är påverkade av skript (jmf. Knutagård, 2022, ss. 70-72). I detta fall finns inget skript för att kvinnor brukar våld mot män i nära relationer. De standardiserade frågorna utgår inte från de rådande normer och värderingar i samhället och ger utrymme för yrkesverksamma att fokusera på individen. Trots att den yrkesverksamma anstränger sig för att gå emot skript genom att använda ett könsneutralt instrument agerar hon efter skriptet när hon omedvetet går tillbaka till att säga "han". Detta visar på hur starkt

skripten styr i samhället och hur svåra de är att förändra. Vi ser därför hur normer och förväntningar har en stor påverkan på arbetet med våldsutsatta män och att fokus på individen därmed omedvetet glöms bort.

5.3 Stödinsatser till våldsutsatta män

I kommande avsnitt presenteras hur samhället arbetar med att nå ut till våldsutsatta män. Två viktiga teman som framkom under intervjuerna var hur yrkesverksamma arbetar med att öka kännedomen om stödinsatser hos våldsutsatta män, samt huruvida materialet är könsneutralt eller inte. Dessa teman analyseras för att svara på vår tredje frågeställning om hur yrkesverksamma ser på hur stödorganisationer arbetar för att nå ut till våldsutsatta män.

5.3.1 Kännedom om stödinsatser

Samtliga respondenter som arbetar inom verksamheter riktade till både kvinnor och män uppger att de möter få våldsutsatta män jämfört med våldsutsatta kvinnor. Antalet män skiljer sig åt mellan verksamheterna, men varierar mellan tre till 20 per år. De respondenter som arbetar i organisationer specifikt inriktade på män möter förhållandevis fler våldsutsatta män.

Inèz Lien et al. (2017, ss. 120-121) förklarar att det finns en låg kännedom i det norska samhället om stödinsatser till våldsutsatta män – vi kan anta att det ser liknande ut i Sverige – och ser ett behov av att verksamheter aktivt sprider information om att de erbjuder stöd till våldsutsatta män. Detta framgår även av respondenterna i vår studie. Ett flertal respondenter uppger att de arbetar med att nå ut till våldsutsatta, men inte specifikt till män. Respondent 6, som arbetar som socialsekreterare, beskriver:

Vi försöker vara med på alla stora grejer som händer där det pratas om våld och där försöker vi också informera, och våra informationsblad, det är ju hedersvåld, och utsatthet eller utövare. De är inte specifikt, vill jag tycka, riktade mot en målgrupp.
(Respondent 6)

Citatet visar att socialtjänsten som respondenten arbetar inom prioriterar att nå ut till alla målgrupper, och inte till en specifik. En annan socialsekreterare uttrycker “Vi drar alla över en kam” (Respondent 2). Detta visar att organisationerna inte riktar sig till en specifik grupp eftersom de vill undvika att exkludera andra grupper. Respondenternas uttryck speglar en ambition av att nå ut till alla målgrupper men det bortser från att vissa grupper, som våldsutsatta män, kan behöva riktade insatser för att nås effektivt. Kunskapsläget visar att det

finns ett behov av att rikta mer specifik och tydlig information för att nå gruppen (Wallace et al., 2019, s. 130).

Respondent 5, som arbetar på en kommunal behandlande verksamhet för våldsutsatta, beskriver att verksamheten en gång under hennes sex år som anställd specifikt har riktat sig till våldsutsatta män:

Det är väl mer då när vi gick ut med det och gjorde en artikel i tidningen där, om just att det var så vanligt att utsatta män, eller att män var utsatta i heterosexuella relationer. Då blev det väl någon slags förändring, tillfällig förändring i alla fall, att de sökte sig hit flera av dem men det har ju liksom ebbat ut lite grann. (Respondent 5)

I citatet ser vi att när verksamheten aktivt riktade sig till våldsutsatta män, ökade antalet män som sökte hjälp tillfälligt enligt respondentens erfarenhet. Respondenten förklarar även att samma effekt uppstår när de riktar sig mot barn eller våldsutövare “När vi riktar oss mot barn så får vi fler barn, när vi riktar oss mot utövare så får vi fler utövare. Så det är liksom, det vi riktar oss mot det får vi fler klienter till oss sedan då.” (Respondent 5). Respondenten ser ett tydligt samband mellan riktade insatser och vilken målgrupp de når. Trots detta fortsätter inte organisationen med att aktivt arbeta för att nå ut till män. Använder vi teorin om skript kan vi se att skripten i samhället om våldsutsatthet och kön sitter djupt och påverkar verksamheten (jmf. Knutagård, 2022, ss. 70-72). Det finns inget skript i samhället som inkluderar män som våldsoffer, vilket kan förklara varför det är ovanligt att insatser riktas mot dem. Trots att respondenten ser att riktade insatser fungerar följer alltså verksamheten skripten istället, vilket förklarar hur stor inverkan normer och förväntningar har på de stödinsatser som erbjuds.

Majoriteten av respondenterna uppger att de har en aktiv samverkan med andra organisationer och att det är avgörande för att nå ut till gruppen. Respondent 5 förklarar vikten av samverkan “Vi försöker samverka så mycket vi bara kan för det är det som är det viktigaste. Om vi inte samverkar så kommer vi inte åt dem.”. Det framgår att om organisationerna inte samverkar, är det svårt att nå målgruppen. Det finns stöd i tidigare forskning om att samverkan är en viktig metod för att sprida information om verksamheten för att de som är utsatta för våld ska kunna få hjälp (Inèz Lien et al., 2017, ss. 120-121). En socialsekreterare, som arbetar på en enhet som enbart funnits i tre år, beskriver att han upplever brister i samverkan inom kommunen:

Det svåraste är att jobba inom socialtjänsten tråkigt nog, det finns ganska mycket stuprör här i [kommun]. Psykiatrin är kanske också lite knepig, de har mycket att göra. Vi är ju också en ganska ny enhet och det tar ganska lång tid att bygga upp ett bra samarbete. Jag tror det är det, man måste liksom bestämma sig, ja man måste ha massa

möten. Jag tycker man kan ringa och så får man bara säga hur saker ska vara, men det är inte riktigt så det funkar, man måste träffas många gånger och man måste prata om de här sakerna många gånger och man måste liksom få en personlig relation.
(Respondent 6)

Respondenten beskriver att det tar tid att bygga upp ett effektivt samarbete, och att han upplever att man måste samtala om saker många gånger och skapa en personlig relation för att samverkan ska flyta på. Vidare uttrycker respondenten en önskan om ett smidigare samarbete inom kommunen. Brister i samverkan kan leda till att organisationen inte når ut till målgruppen, vilket är en viktig fråga att prioritera enligt Inèz Lien et al. (2017, ss. 120-121).

Studien av Wallace et al. (2019, s. 131) visar att de organisationer som lägger stort fokus på att vara synliga och mottagliga för män ofta upplever problem eftersom de inte har kapacitet att möta alla. Respondent 3, som arbetar som kurator på en organisation riktad till att stödja män, delar denna uppfattning och beskriver att de tidigare har arbetat med att nå ut till våldsutsatta män, men inte gör det längre "Nä, inte nu mera för vi har för lång kö. Nästan ett halvårs väntetid om man inte har barn under tre år och det finns en våldsam berättelse. De har förtur de männen och då är det någon månad". Respondenten beskriver att de har ett halvårs väntetid och därför inte kan arbeta för att nå ut till fler män. Respondent 5 förklarar att om alla som hade behövt besöka deras verksamhet hade gjort det, så hade inte resurserna räckt till. Kunskapsläget visar att de resurser som läggs på området påverkas av antalet hjälpsökande män, vilket innebär att det krävs att man riktar sig till våldsutsatta män för att frågan ska bli mer prioriterad (ibid.). En viktig reflektion baserad på tidigare forskning är därför att stödorganisationer behöver prioritera att nå ut till våldsutsatta män för att få mer resurser till området.

5.3.1 Könsneutralt material

Flera respondenter som arbetar inom organisationer som möter både kvinnor och män uppger att deras material huvudsakligen riktar sig mot kvinnor. Respondent 5, som arbetar på en kommunal behandlande verksamhet för våldsutsatta oavsett kön, beskriver:

Det är kvinnor på bilderna. Så det skulle bara vara att byta ut dem liksom. Och sen att det kan stå "Hon känner sig" eller "Hon är si" eller "Hon är så". "Din man är", det är liksom riktat. Kartläggningen till exempel då om man ska göra den är inte könsneutral, så är den ja men "Din man". Så det är egentligen bara att... det är enkla saker att rätta till och mycket det är ju könsneutralt. Inga bilder liksom och så använder man andra pronomen då. (Respondent 5)

Respondenten delger att materialet de använder för att nå ut till våldsutsatta riktar sig till kvinnor genom att använda kvinnliga pronomen och bilder av kvinnor. Använder vi teorin om skript ser vi att organisationerna handlar enligt skript genom att rikta sitt material till kvinnor (jmf. Knutagård, 2022, ss. 70-72). Det finns ett etablerat skript för våldsutsatta kvinnor och därför är skapandet av dessa material handlingar som ingår i skriptet.

Flera respondenter påpekar att många stödinsatser för våldsutsatta i samhället inte visar att de är öppna för att möta män eftersom de inte har könsneutrala namn på organisationen.

Respondent 2, en kvinna som arbetar på socialtjänsten, beskriver:

För jag tänker vi har Kvinnofridslinjen, dit kan du ringa som våldsutsatt men namnet Kvinnofridslinjen säger ju inte... om man är man och tänker "det är dit jag ska ringa om jag behöver hjälp", bara ordets bemärkelse. För det tänker jag, våldsutsatt eller något annat könsneutralt... men det är också sådant gammalt som har funnits och ja, jag tänker att hade jag varit man hade jag inte tänkt att jag ska ringa till kvinnofridslinjen. (Respondent 2)

I respondentens reflektion över namnet "Kvinnofridslinjen" ser vi en medvetenhet om begränsningarna med detta skript. Det visar på en vilja att utmana och förändra skripten och anpassa stödinsatserna för att inkludera alla våldsutsatta, oavsett kön. Vi ser att det finns en strävan hos yrkesverksamma att förändra skripten. En viktig aspekt att analysera är dock om könsneutral information verkligen når våldsutsatta män, eftersom dessa män enligt våra respondenter ofta inte ser sig själva som offer på grund av samhällets skript samt normer om maskulinitet. Även om materialet är könsneutralt, finns det en risk att de våldsutsatta männen inte uppfattar att informationen riktar sig till dem. Detta förstärks av Wallace et al. (2019, s. 130) som visar att tydlig och specifik information är avgörande för att undvika kunskapsbrist och missuppfattningar om vilka stödinsatser som finns tillgängliga för våldsutsatta män.

6. Slutdiskussion

Frågeställningen - *Hur ser yrkesverksamma på hur normer och förväntningar påverkar våldsutsatta män i heterosexuella relationer?* - har analyserats utifrån två teman. Först analyserades hur olika normer om maskulinitet och offerskap leder till känslor av skam och skuld, därefter även normers påverkan på våldsutsatta mäns brist på erkännande.

Vår studie visar att yrkesverksamma inom organisationer som möter våldsutsatta män i heterosexuella relationer är medvetna om de ideal som finns inom den hegemoniska

maskuliniteten, som betonar att män förväntas vara starka och självständiga. Yrkesverksamma upplever att männen ofta betraktar sig själva som svaga och att de känner att de tillhör en underordnad maskulinitet. De beskriver att dessa män ofta bemöts med kränkningar och brist på förståelse från sina närstående. Yrkesverksamma ser också att våldsutsatta män ofta upplever skam och skuld till följd av deras känsla av tillhörighet till en underordnad maskulinitet. Vidare upplever de att dessa känslor av skam och skuld bidrar till att männen sällan berättar om sin utsatthet. Det finns en uppfattning bland yrkesverksamma att männen har svårt att acceptera sin roll som våldsutsatt och att detta, i kombination med skammen kring att vara en våldsutsatt man, leder till att de sällan söker hjälp för sin utsatthet. Vidare framkommer det av intervjuerna en uppfattning om att samhället inte ser allvarligt på mäns utsatthet vilket leder till brist på erkännande för männen. Yrkesverksamma ser ett behov till hjälp för männen vilket samhället inte gör i samma grad enligt vår studie. Vår studie visar även att yrkesverksamma ser allvarligheten i mäns utsatthet vilket innebär att de potentiellt är viktiga för erkännandet för männen. Yrkesverksamma framhäver även att våldsutsatta män som har barn inte blir erkända i sina roller som föräldrar. Respondenterna i studiens intervjuer uppfattar att det finns normer om faderskap och förväntningar på männen att ha kontakt med sina barn. Män blir pressade till att stanna i relationen eftersom samhället annars inte erkänner deras rätt till sina egna barn. Våldsutsatta män vågar därför inte lämna relationen vilket yrkesverksamma menar påverkar kontakten med stödorganisationer. Vi ser i detta fall hur erkännandet från samhället har större påverkan på männens liv än yrkesverksamma eftersom att de har svårt att hålla kvar männen. Att männen inte ses som offer kopplar vissa yrkesverksamma till mäns fysiska överlägsenhet. Det framgår i studien hur hegemonisk maskulinitet bidrar till en föreställning om hur makt i ett förhållande fördelas vilket tar bort allvarligheten i våld mot män i heterosexuella relationer.

Frågeställningen - *Hur arbetar yrkesverksamma för att möta våldsutsatta män i heterosexuella relationer utifrån normer och förväntningar i samhället?* - har analyserats utifrån vilka aspekter i arbetet med männen som de yrkesverksamma uppfattar som viktiga. Några viktiga aspekter enligt yrkesverksamma i mötet med våldsutsatta män i heterosexuella relationer är att visa förtroende och att fokusera på individen. I vår analys framgår det hur yrkesverksamma ser allvarligt på sina fördomar och ifrågasättande i mötet med männen men medger att de inte är fria från fördomarna. De menar att det är viktigt att visa förtroende i mötet men ser även hur fördomarna grundar sig i normer och förväntningar i samhället. Vi ser därför att det finns ett strukturellt problem som påverkar yrkesverksamma i deras arbete. Att

arbete med att visa förtroende för att bekämpa ifrågasättande och fördomar ser vi inte som lösningen på det strukturella problemet eftersom att det handlar om implementerade normer och förväntningar på manlighet. Studien visar även hur yrkesverksamma, genom deras erfarenheter, blir bekanta med skriptet om att vara en våldsutsatt man. Även den intervjusituation som deltagarna i vår studie befann sig i var ett tillfälle för dem att vara självkritiska och få syn på hur normer och förväntningar påverkar deras arbete. De medverkande yrkesverksamma i studien var förhållandevis överens om att det är bra att inte ha tydliga fasta rutiner vid bemötandet och att istället fokusera på individen. De arbetar således inte med diskrimineringsstrukturer i samhället utan lägger fokuset på individens erfarenheter. Studien visar även på yrkesverksammas svårigheter att se individen. Trots användandet av ett standardiserat bedömningsinstrument som ger förutsättningarna att se individen och som inte utgår från samhällets normer kan skript ta över och påverka yrkesverksamma och deras arbete.

Frågeställningen - *Hur ser yrkesverksamma på hur stödorganisationer arbetar för att nå ut till våldsutsatta män i heterosexuella relationer?* - har analyserats genom ett fokus på deras perspektiv på kännedom om stödinsatser och könsneutralt material. Det framkommer att majoriteten av organisationerna inte arbetar specifikt med att nå ut till våldsutsatta män, då de undviker att rikta sig till en specifik grupp för att inte exkludera andra. En respondent nämnde att när organisationen specifikt riktade sig till våldsutsatta män ökade antalet män som sökte hjälp, men detta arbete fortsatte inte. En möjlig förklaring till detta är att organisationen följer samhällets skript, som inte inkluderar män som våldsoffer. En respondent beskrev att de inte längre arbetar för att nå ut till män då de inte har kapacitet att möta alla män som söker hjälp, vilket resulterar i långa köer. Enligt de yrkesverksammas uppfattning finns behovet av mer resurser inom området, men det framgår i tidigare forskning att en av anledningarna till att frågan inte prioriteras är att efterfrågan inte är tillräckligt hög. Därför ser vi att det är viktigt att stödorganisationer prioriterar att nå ut till våldsutsatta män för att fler män ska söka hjälp och på så sätt öka resurserna som läggs på området. Vår studie visar även att yrkesverksamma ser att samarbete mellan olika organisationer i kommunen är avgörande för att nå målgruppen och anpassa hjälpinsatserna efter männens behov. Vidare visar studien att många organisationer har material riktat till kvinnor, vilket speglar samhällets skript där kvinnor är våldsoffer och män utövare. Vi ser en medvetenhet hos yrkesverksamma om begränsningarna med att materialet inte är könsneutralt. Vi ser att respondenterna upplever att det finns starka maskulinitetsnormer som bidrar till att männen upplever skam och skuld för att söka hjälp,

samt inte ser sig själva som våldsutsatta. Vi ser därför att det finns en risk att männen inte uppfattar att den könsneutrala informationen är riktad till dem. Att männen inte är erkända som brottsoffer förstärker denna teori ytterligare. En fråga har därför väckts hos oss om det finns ett behov av att rikta information specifikt mot män istället för att sträva efter att arbeta så könsneutralt som möjligt. Eftersom skripten i samhället består av normer och förväntningar om att alla som blir utsatta för våld i nära relation är kvinnor kan man ställa sig frågan om det är underförstått för männen att stödorganisationer som inte aktivt informerar om att de erbjuder stödinsatser till män är riktade till kvinnor. Detta gäller samtliga organisationer, men i synnerhet de som riktar sin information, såsom namn på organisationen och bilder samt texter som är riktade till kvinnor på bland annat affischer. Vi ser därför ett behov av stödorganisationer tar hänsyn till hur samhällets normer och förväntningar kopplat till manlighet påverkar våldsutsatta män och arbetar mer aktivt med att nå ut till våldsutsatta män.

Genomförandet av studien har även väckt en fråga hos oss om varför samhället inte uppmärksammar våldet mot män i nära relationer. Kvinnors våld mot män i nära relationer är osynligt i samhället trots att det tydligt framgår i vår studie att män är utsatta för den typen av våld. Vi ser att det krävs en förändring av normer och förväntningar i samhället för att förbättra arbetet med männen. De yrkesverksamma uppger att de strävar efter att möta de våldsutsatta männen individuellt trots att det framgår i vår studie att utsattheten kanske grundar sig mer i ett samhällsproblem. Diskrimineringsstrukturer grundar sig i de normer och förväntningar som finns i samhället, vilket yrkesverksamma inte har som fokus att arbeta mot. Att enbart arbeta med att möta individen och inte med att motverka samhällsproblemet hindrar strukturerna i samhället från att ändras. Det hindrar därmed skripten från att ändras. En möjlig tolkning är dock att yrkesverksamma blir mer bekanta med skriptet genom kunskap och erfarenhet. Kanske är det möjligt för yrkesverksamma att i framtiden vara med och ändra på strukturerna i samhället genom att förbättra arbetet kring att nå ut till fler våldsutsatta män.

Slutligen ser vi ett behov av mer forskning kring ämnet. Vår studie har fokuserat på yrkesverksammas uppfattningar om normer och förväntningars påverkan på arbetet med våldsutsatta män. Vi ser dock att forskning om hur männen kan få stöd i samhället på strukturell nivå är nödvändig. Vi ser även ett behov av mer forskning som belyser mäns perspektiv på sina erfarenheter av att vara utsatt för våld i en nära relation och deras upplevelser av stödinsatserna som erbjuds.

7. Referenser

- Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber
- Connells, Raewyn (2008) *Maskuliniteter*. Göteborg: Daidalos AB
- Darvishpour, Mehrdad & Christian Kullberg (2022) Män, maskuliniteter och våld. I: Mikael Skillmark & Christian Kullberg (red.) *Att möta våldsutsatta män - förståelse, bedömningar och hjälpinsatser*. Lund: Studentlitteratur AB
- Eriksson-Zetterquist, Ulla & Göran Ahrne (2022) Intervjuer. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber
- Folkhälsomyndigheten (2022) *Normer*
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/ledaresomlyssnar/fordjupning-for-din-forening/norme/>
Hämtad 2022-05-20
- Frenzel, Anna (2014) *Brott i nära relationer: en nationell kartläggning*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet (BRÅ)
- Grønning Dale, Maria Teresa (2023) Utsatthet for partnervold som voksen. I: Maria Teresa Grønning Dale, Helene Flood Aakvaag & Ida Frugård Strøm (red.) *Omfang av vold og overgrep i den norske befolkningen*. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress
- Heidegren, Carl-Göran (2009) *Erkännande*. Malmö: Liber AB
- Hogan, Kevin F, Victoria Clarke & Tony Ward (2021) Men's experiences of help-seeking for female-perpetrated intimate partner violence: A qualitative exploration. *Counselling & Psychotherapy Research* vol. 21(4) 934-945
- Hogan, Kevin F., Victoria Clarke & Tony Ward (2022) The Impact of Masculine Ideologies on Heterosexual Men's Experiences of Intimate Partner Violence: A Qualitative Exploration. *Journal of aggression, maltreatment & trauma*. vol. 33(1) 123-142
- Inèz Lien, Marianne, Pia Dybvik Staalesen, Jørgen Lorentzen & Claes Ekenstam (2017) *Den mannlige smerte – menns erfaringer med vold i nære relasjoner*. Proba samfunnsanalyse
- Knutagård, Hans (2022) *Verksamhet, människa och omvärld*. Lund: Studentlitteratur AB

- Kullberg, Christian & Mikael Skillmark (2022) Män som våldsoffer - en introduktion. I: Mikael Skillmark & Christian Kullberg (red.) *Att möta våldsutsatta män - förståelse, bedömningar och hjälpinsatser*. Lund: Studentlitteratur AB
- Lalander, Philip (2022) Observationer och etnografi. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber
- Mattsson, Tina (2021) *Intersektionalitet i socialt arbete: teorier, reflektion och praxis*. Malmö: Gleerups Utbildning AB
- Morgan, Wendy & Michelle Wells (2016) It's deemed unmanly': men's experiences of intimate partner violence (IPV). *Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*. Vol. 27(3) 404-418
- Scott-Storey, Kelly, Sue O'Donnell, Marilyn Ford-Gilboe, Coleen Varcoe, Nadine Wathen, Jeannie Malcolm & Charlene Vincent (2023) What About the Men? A Critical Review of Men's Experiences of Intimate Partner Violence. *Trauma, Violence & Abuse*. Vol. 24(2) 858-872
- Socialstyrelsen (2024) *Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld*. Stockholm: Socialstyrelsen
- Svensson, Peter & Göran Ahrne (2022) Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber
- Svensson, Peter (2022) Teorins roll i kvalitativ forskning. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber
- Taylor, Derry, Gökhan Gönül, Cameron Alexander, Klaus Züberbühler, Fabrice Clément & Hans-Johann Glock et al. (2023) Reading minds or reading scripts? De-intellectualising theory of mind. *Biological reviews*. Vol. 98(6) 2028-2048
- Wallace, Sarah, Carolyn Wallace, Joyce Kenkre, Jo Brayford & Simon Borja (2019) Men who experience domestic abuse: a service perspective. *Journal of Aggression, Conflict and Peace Research*. Vol. 11(2) 127-137

Bilaga 1: Informationsbrev

Informationsbrev

Normer och förväntningar på våldsutsatta män

Vi heter Ebba Winberg Stein och Bella Palmqvist och är socionomstudenter vid socialhögskolan, Lunds universitet. Vi skriver vår kandidatuppsats om mäns utsatthet för våld i heterosexuella relationer eftersom vi tycker att det är ett ämne som behöver lyftas mer. Syftet med vår studie är att undersöka hur professionella som arbetar med våldsutsatta män i heterosexuella relationer uppfattar hur normer och förväntningar i samhället påverkar arbetet med målgruppen.

För att få svar på våra frågeställningar kommer vi att genomföra intervjuer, transkribera, koda och analysera med hjälp av teorier och tidigare forskning. Vi kommer att genomföra 6 - 8 intervjuer som empiriskt underlag till vår studie eftersom vi vill nå yrkesverksammas upplevelser av arbetet med våldsutsatta män. Våra intervjufrågor kommer därför handla om de yrkesverksammas arbetsuppgifter, deras syn på normer och förväntningar på våldsutsatta män i samhället samt deras upplevelser av hur samhällets normer påverkar deras förutsättningar att erbjuda stöd till männen. Vi har valt ut intervjupersoner från olika former av stödinsatser till våldsutsatta män från olika regioner i Sverige. Vi uppskattar att intervjuerna kommer att vara mellan 45 - 60 minuter och kan genomföras på plats eller via zoom eller liknande digital plattform.

Deltagandet i intervjun är helt frivillig och du kan när som helst avbryta sin medverkan utan att behöva ge en förklaring. Intervjun kommer, om du samtycker till detta, att spelas in via en diktafon och sedan transkriberas. Ett muntligt samtycke till deltagande från respondenterna kommer att spelas vid intervjuns start. Alla respondenter som medverkar i studien kommer att anonymiseras. Obehöriga kommer inte ta del av dina uppgifter och allt inspelat material samt transkribering kommer att raderas efter slutförd uppsats. Även andra uppgifter såsom bostadsort, arbetsplats etc. kommer att ändras eller tas bort.

Uppsatsen kommer att laddas upp på LUP (Lunds Universitets Publications) och vi kommer även att bifoga den till dig via mail vid intresse.

För mer information eller vid frågor kan ni kontakta antingen oss eller vår handledare Hans Knutagård via mail.

Kontaktuppgifter:

Student: Bella Palmqvist xxx@xx	Student: Ebba Winberg Stein xxx@xx	Handledare: Hans Knutagård xxx@xx
---------------------------------------	--	---

Bilaga 2: Intervjuguide

Bakgrundsinformation

- Berätta lite om dig själv (ålder, kön osv.)
- Inom vilken organisation arbetar du?
- Vad är din yrkestitel?
- Vad har du för arbetserfarenheter inom socialt arbete?
- Hur länge har du jobbat på din nuvarande arbetsplats?

Arbetsplatsen

- Berätta kort om er verksamhet
 - Målgrupp
 - Syfte och mål
- Berätta om dina konkreta arbetsuppgifter
- Arbetar ni för att nå ut till män som är offer för våld i nära relation?
- Hur etableras första kontakten med de våldsutsatta männen?
- Vad erbjuder ni för insatser för att stödja våldsutsatta män?
- Hur ser era rutiner vid bemötandet av männen ut?
- Hur lång brukar kontakten med männen vara?
- Hur avslutas kontakten? Har ni rutiner för uppföljning?
- Vad finns det för skillnader i ert arbete med män gentemot kvinnor?
- Hur ser samverkan ut med andra organisationer?

Erfarenhet av arbetet

- Enligt din erfarenhet, vilken typ av våld är vanligast att män vittnar om?
- Upplever du att era insatser kan möta behovet hos de våldsutsatta männen?
- Vad anser du är viktigt att tänka på vid bemötandet av våldsutsatta män?
- Upplever du att du får tillräckligt stöd från arbetsplatsen för att kunna hjälpa våldsutsatta män?

Normer och förväntningar

- Vilka normer och förväntningar upplever du finns på män i samhället?
- Vilka konsekvenser innebär det för män som inte passar in i de manliga normer och förväntningar som finns i samhället?
- Har du märkt någon skillnad på hur våldsutsatta kvinnor och våldsutsatta män bemöts av samhället?
- Hur upplever du vilka förväntningar som finns på männen från närstående?

- Hur upplever du att de våldsutsatta männen psykiska hälsa påverkas av normer i samhället?
- Har du märkt av några förändringar i samhällets syn på manlighet under de senaste åren?
- Upplever du att männen får förtroende i samhället när de pratat om sin utsatthet?

Normers påverkan på arbetet

- Hur påverkar normer om maskulinitet ert arbete med våldsutsatta män?
- Hur anpassar ni era stödinsatser till männen för att ta hänsyn till de normer och förväntningar som finns i samhället?
- Vi har observerat att det inte finns mycket forskning om våldsutsatta män i nära relationer, är det något ni märkt påverkar arbetet? Isåfall hur?
- Upplever ni att män har svårt att söka hjälp hos er utifrån aspekter såsom stigma och skam?
- Har ni upplevt stöd från den offentliga sektorn för det arbete som ni bedriver?

Avslutningsfrågor

- Är det något vi inte har frågat om som du vill dela med dig av?
- Har du några frågor till oss?
- Hur kändes det att vara med på intervjun?